

Střední škola, Základní škola a Mateřská škola Prostějov, Komenského 10

**Školní vzdělávací program pro vzdělávání žáků
Praktické školy dvouleté**

Obsah

Identifikační údaje	3
1 Charakteristika školy	4
1.1 Úplnost a velikost školy	4
1.2 Vybavení školy	6
1.3 Charakteristika vzdělávaných žáků	6
1.4 Charakteristika pedagogického sboru	7
1.5 Dlouhodobé projekty, mezinárodní spolupráce	7
1.6 Spolupráce s rodiči a jinými subjekty	7
1.7 Umístění školy a dostupnost	8
2 Charakteristika školního vzdělávacího programu	9
2.1 Zaměření školy	9
2.1.1 Zdravotní požadavky	9
2.1.2 Způsob ukončování vzdělávání a doklad o dosaženém stupni vzdělání	10
2.1.3 Možnosti pracovního uplatnění absolventa	10
2.2 Výchovné a vzdělávací strategie	11
2.3 Zabezpečení výuky žáků s kombinací postižení	17
2.4 Začlenění průřezových témat	18
3 Učební plán	19
3.1 Tabulace učebního plánu	19
3.2 Poznámky k učebnímu plánu	19
4 Učební osnovy	20
4.1 Jazyk a jazyková komunikace	20
4.1.1 Český jazyk a literatura	20
4.1.2 Mediální výchova	25
4.1.3 Cizí jazyk	27
4.2 Matematika a její aplikace	29
4.3 Informační a komunikační technologie.....	33
4.4 Člověk a společnost	36
4.4.1 Základy společenských věd	36
4.4.2 Začlenění průřezového tématu výchova demokratického občana ...	40
4.5 Člověk a příroda	42

4.5.1 Základy přírodních věd	42
4.5.2 Začlenění průřezového tématu enviromentální výchova	47
4.6 Umění a kultura	50
4.6.1 Hudební výchova	50
4.6.2 Výtvarná výchova	54
4.6.3 Dramatická výchova	57
4.7 Člověk a zdraví.....	60
4.7.1 Výchova ke zdraví	61
4.7.2 Tělesná výchova	64
4.7.3 Zdravotní tělesná výchova	68
4.8 Odborné činnosti	70
4.8.1 Rodinná výchova	71
4.8.2 Praktická cvičení – Rodinná výchova	77
4.8.3 Začlenění průřezového tématu: Osobnostní a sociální výchova	79
4.8.4 Výživa a příprava pokrmů	80
4.8.5 Praktická cvičení – Příprava pokrmů	84
4.8.6 Ruční práce	86
4.8.7 Praktická cvičení – Ruční práce	92
4.8.8 Výchova k práci a zaměstnanosti	96

Identifikační údaje

Název ŠVP: Školní vzdělávací program pro vzdělávání žáků Praktické školy dvouleté

Kód a název oboru vzdělávání: 78-62-C/02 Praktická škola dvouletá

Délka a forma studia: 2 roky, denní forma vzdělávání

Název školy: Střední škola, Základní škola a Mateřská škola Prostějov, Komenského 10

Adresa školy: Komenského 10, 796 01 Prostějov

Ředitelka školy: Mgr. Pavlína Jedličková, MBA

Telefon: 582 346 868

e-mail: reditel@sezampv.cz

www stránky: www.sezampv.cz

IČO: 47921374

IZO: 600025641

Koordinátor ŠVP: PaedDr. Hana Drnovská

Zřizovatel: Olomoucký kraj

Jeremenkova 40a

779 11 Olomouc

Platnost dokumentu: od 1. 1. 2023

ŠVP pro Praktickou školu dvouletou byl schválen Školskou radou dne 5. 12. 2022.

.....
Mgr. Pavlína Jedličková, MBA
ředitelka školy

1 Charakteristika školy

1.1 Úplnost a velikost školy

Střední škola, Základní škola a Mateřská škola Prostějov, Komenského 10 nabízí vzdělávání dětí a žáků ve věkové rovině od 3 do 18 let. Toto zařízení je schopné poskytnout handicapovaným dětem z Prostějova a okolí vzdělání všech stupňů – tedy od předškolního, přes základní až po středoškolské a tím umožnit dětem plynulou návaznost mezi jednotlivými stupni vzdělání.

Snaha o komplexnost ve vzdělávání a výchově se projevuje ve skladbě školy, kterou tvoří:

<i>Název</i>	<i>IZO</i>	<i>Kapacita</i>
Základní škola	102 591 857	236
Střední škola	000 840 122	154
Mateřská škola	103 019 677	75
Školní družina	110 022 238	66
Internát	110 022 246	36
Školní jídelna - výdejna	150 069 243	132

Odloučená pracoviště:

Stanislava Manharda 30, Prostějov (MŠ),

Tetín 3 a7, Prostějov (jídelna, internát)

Mateřská škola se sídlem na ulici St. Manharda poskytuje předškolní vzdělání 75 dětem, které jsou rozděleny do tříd podle druhu a stupně handicapu.

Základní škola je určena pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a výuka probíhá dle upraveného vzdělávacího programu. Ročníky 1. – 9. jsou umístěny v budově Komenského 10.

Pro absolventy ZŠ speciální, popřípadě pro žáky s lehkým mentálním postižením v kombinaci s dalším zdravotním postižením, které jim znemožňuje vzdělávání na jiném typu střední školy, máme v budově na Tetíně 3 zřízenou *Praktickou školu dvouletou*. Tato patří do sítě středních škol a po jejím absolvování a vykonání závěrečné zkoušky je žák teoreticky a zejména prakticky vybaven dovednostmi, které jsou důležité pro běžný život.

Pro další naše absolventy, ale nejen pro ně, máme na výběr čtyři učební obory: *Stravovací a ubytovací služby* – tříletý učební obor ukončený závěrečnou zkouškou a vydáním výučního listu, *Pečovatelské služby* – tříletý učební obor s výučním listem, *Práce ve stravování* – dvouletý učební obor s výučním listem a *Strojírenské práce (automontážní*

práce) – tříletý učební obor s výučním listem. Teoretická výuka probíhá v budově Komenského 10, výuka praktická probíhá na několika detašovaných pracovištích.

Žáci, kteří nemohou denně dojíždět do školy, mají možnost získat ubytování na internátě (ulice Tetín 3), kde se jim dostává nejen ubytování a strava, ale i možnost relaxace, odpočinku, sportovní, kulturní, pracovní a zájmové činnosti.

V budově na Tetíně 3 a Tetín 7 se nachází školní družina. Má hezky vybavenou klubovnu až pro dvě skupinky dětí. Všichni žáci naší školy mají možnost využít kvalitního stravování. Školní jídelna se nachází na ulici Tetín 3.

Ve volném čase mají naši žáci možnost navštěvovat kroužek vaření, počítačový, keramický, hudebně-pohybový nebo výtvarný.

1.2 Vybavení školy

Škola je umístěna ve třech budovách, z nichž dvě (Komenského 10 a Tetín 7) jsou historickými památkami a patří k architektonickým k nejkrásnějším budovám v Prostějově. Třetí objekt – MŠ St. Manharda 30 – se nachází v objektu bývalých jeslí. Nutno říci, že všechny budovy se před rokem 1990 nacházely v dosti zanedbaném stavu. V letech 1992 – 1995 došlo k celé řadě úprav a opatření (zateplení, vybudování vlastních plynových kotelen, změny v systému osvětlení, vodoinstalace, elektroinstalace atd.) jenž přinesly škole nemalé ekonomické úspory. V roce 2020 prošla rozsáhlou rekonstrukcí i budova Komenského 10.

Všechny třídy a šatny jsou průběžně vybavovány novým nábytkem. Protože prostředí dotvářejí drobnosti, všude v budovách je spousta květin, žákovských prací a kvalitní výzdoba, jenž pochází z tvořivých rukou našich pedagogů. Třídy a kabinety jsou účelně vybaveny. Pedagogové mají k dispozici knihovnu, která je vybavena množstvím odborné literatury, videozáznamy a DVD. K výuce informačních a komunikačních technologií slouží počítačová učebna s kapacitou pro patnáct žáků. Každý žák má možnost pracovat s osobním počítačem s potřebným softwarovým vybavením a připojením na internet. K rozvoji informační gramotnosti a zlepšení názornosti výuky je možné využívat i celou řadu interaktivních pomůcek a mobilní počítačové učebny. Škola disponuje 1 slušně vybavenou tělocvičnou, jedním školním hřištěm a jednou školní zahradou. Všechny tyto sportovní, relaxační a odpočinkové prostory obsahují vybavení přiměřené věku a schopnostem dětí, které školu navštěvují. Hygienické a prostorové podmínky školy odpovídají všem platným hygienickým požadavkům na školská zařízení.

1.3 Charakteristika vzdělávaných žáků

Praktickou školu dvouletou navštěvují žáci, jejichž rozumové schopnosti spadají do pásma středně těžké mentální retardace, popřípadě lehké mentální retardace v kombinaci s dalším zdravotním postižením. Většina je v péči neurologa, psychiatra, ortopeda, očního lékaře, alergologa. K lékařským diagnózám patří DMO s pohybovým postižením, atypický autismus, dětský autismus, epilepsie, diabetes mellitus, celiakie, spastická mozková obrana, lupenka, snížená funkce štítné žlázy, migrenózní záchvaty a astmatické záchvaty. Součástí zdravotního stavu žáků je instabilita, psychomotorický neklid, menší pozornost, snadná unavitelnost, rigidita. Výuka probíhá v souladu s respektováním jejich specifických vzdělávacích potřeb s přihlédnutím k aktuálnímu zdravotnímu stavu.

1. 4 Charakteristika pedagogického sboru

Počet pedagogických zaměstnanců:	79 (z toho 28 asistentů pedagoga
Vysokoškolské vzdělání:	53
Středoškolské vzdělání:	22
Aprobovanost:	95%
Počet žáků na učitele:	5
Počet nepedagogických zaměstnanců:	12

1.5 Dlouhodobé projekty, mezinárodní spolupráce

Díky zapojení do projektů EU (Operační program VVV - Výzkum, vývoj a vzdělávání a JAK – Jan Amos Komenský) je škola průběžně vybavována moderní didaktickou a multimediální technikou sloužící ke zkvalitnění, zvýšení názornosti a atraktivnosti výuky. Multimediální tabule, počítačová učebna a mobilní počítačová učebna se využívají nejen při výuce informatiky, ale i v ostatních předmětech – např. v matematice, českém jazyce, fyzice či angličtině.

1.6 Spolupráce s rodiči a jinými subjekty

Rodiče jsou o průběhu vzdělávání žáků informováni průběžně mimo jiné na třídních schůzkách nebo konzultacích jednotlivých vyučujících. Mají možnost se prostřednictvím internetu pravidelně seznamovat s obsahem plánů výuky jednotlivých ročníků. Dobrá komunikace s rodiči je jedním z hlavních cílů školy a má na naší škole dlouholetou tradici. Velmi podstatné pro správnou realizaci školního vzdělávacího programu je právě vtažení rodičů do procesu vzdělávání svých dětí, toho není možné bez kvalitní vzájemné komunikace dosáhnout. Škola aktivně spolupracuje s těmito pedagogickými institucemi: Pedagogicko-psychologická poradna Olomouckého kraje, pracoviště Prostějov, Speciálně-pedagogické centrum pro žáky s mentálním postižením v Prostějově, Speciálně-pedagogické centrum pro děti s vadami řeči Olomouc, pobočka Prostějov a Speciálně-pedagogické centrum pro děti s vadou zraku v Litovli.

Spolupráce s místními a regionálními institucemi: dětské i dospělé oddělení Městské knihovny Prostějov – besedy o knihách, Muzeem Prostějovska, spolupráce s Okresním sdružením hasičů ČMS, Českým zahrádkářským svazem, Sportcentrem DDM Vápenice – výtvarné a sportovní soutěže, jezdeckým klubem – hipoterapie, s MŠ Mánesova Prostějov – kulturní akce, se ZUŠ Vladimíra Ambrose – divadelní představení, DUHOU – Kulturním

klubem u hradeb Prostějov, Městským divadlem Prostějov, prostějovskou nemocnicí – využití bazénu pro rehabilitaci.

Školská rada na naší škole vznikla v roce 2006 na základě zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).

Zasedání školské rady probíhá nejméně dvakrát ročně a dále dle potřeby. Školská rada informuje zákonné zástupce žáků školy, žáky školy a zřizovatele školy o své činnosti prostřednictvím webových stránek školy.

1.7 Umístění školy a dostupnost

Naše škola se nachází v samotném centru města Prostějova. Budova na Tetíně 3 a MŠ Mozartova jsou vzdáleny od hlavní budovy asi deset minut chůze. Děti navštěvující družinu a internát jsou převáděny přes komunikace pani vychovatelkou. Dojíždějící žáci využívají pouliční dopravy města Prostějova, autobusové i vlakové dopravy z okolních vesnic a měst. Dostupnost je velmi uspokojivá. Žáci ze vzdálenějších míst mají k dispozici internát naší školy.

2 Charakteristika školního vzdělávacího programu

2.1 Zaměření školy

Střední vzdělávání rozvíjí vědomosti, dovednosti, schopnosti, postoje a hodnoty získané v základním vzdělávání důležité pro osobní rozvoj žáků a poskytuje obsahově širší vzdělání spojením všeobecného a odborného vzdělávání.

Vytváří předpoklady pro plnoprávný osobní a občanský život a přípravu na výkon povolání nebo pracovní činnosti.

Praktická škola dvouletá dává možnost získat střední vzdělání žákům se středně těžkým stupněm mentálního postižení, popřípadě s lehkým mentálním postižením v kombinaci s dalším zdravotním postižením, které jim znemožňuje vzdělávání na jiném typu středních škol.

Praktická škola dvouletá doplňuje a rozšiřuje všeobecné vzdělání dosažené v průběhu povinné školní docházky. Vzdělávací proces je zaměřen na získání základních pracovních dovedností, návyků a pracovních postupů potřebných v každodenním i v budoucím pracovním životě. Poskytuje základy odborného vzdělání a manuálních dovedností v oboru dle zaměření přípravy a vedoucích k profesnímu uplatnění. Získané dovednosti mohou žáci také využít v dalším vzdělávání.

Praktická škola dvouletá je určena žákům se středně těžkým mentálním postižením, popřípadě lehkým mentálním postižením v kombinaci s dalším zdravotním postižením, kteří ukončili:

- povinnou školní docházku v základní škole samostatně zřízené pro žáky se zdravotním postižením
- povinnou školní docházku v základní škole speciální
- povinnou školní docházku, ale nezískali základní vzdělání
- základní vzdělání v základní škole a z vážných zdravotních důvodů, které jsou v kombinaci s mentálním postižením, se nemohou vzdělávat na jiném typu škol.

2.1.1 Zdravotní požadavky

V praktické škole dvouleté se vzdělávají žáci s různou mírou závažnosti rozličných zdravotních postižení. Vzhledem k tomu musí být zdravotní způsobilost žáků ke vzdělávání

v odborných činnostech a oborech podle zaměření školy posouzena odborným lékařem. Na základě jeho doporučení jsou stanoveny požadavky na žáky, které důsledně respektují jejich individuální zvláštnosti, zdravotní stav a specifické problémy vyplývající z povahy a stupně postižení.

2.1.2 Způsob ukončování vzdělávání a doklad o dosaženém stupni vzdělání

Vzdělání se ukončuje závěrečnou zkouškou, dokladem o dosažení stupně vzdělání je vysvědčení o závěrečné zkoušce. Závěrečná zkouška v oborech vzdělání, v nichž se dosahuje stupně střední vzdělání, se skládá z ústní teoretické zkoušky z odborných předmětů a z praktické zkoušky z odborných předmětů. Obsah a organizace závěrečné zkoušky se řídí platnými předpisy. Úspěšným ukončením vzdělávacího programu žák získá střední vzdělání.

2.1.3 Možnosti pracovního uplatnění absolventa

Absolventi praktické školy dvouleté jsou připravováni pro jednoduché pracovní činnosti v oblasti služeb a výroby (např. v sociálních a komunálních službách, ve zdravotnictví, ve výrobních podnicích, v zemědělství), případně k pokračování v dalším vzdělávání.

V našem pojetí je škola místem, které se pro žáky snaží vytvořit optimální podmínky. To znamená především: přátelská atmosféra, klidné a nestresující prostředí, poskytující pocit jistoty a bezpečí a umožňující koncentraci na práci. Uspokojováním nejen základních potřeb, ale i potřeb psychických a sociálních je dán předpoklad úspěšného rozvoje tak, aby v rámci svých možností dosáhli cílů středního vzdělávání.

Cíle středního vzdělávání vyjadřují požadavky na vzdělanostní a osobnostní rozvoj žáků a záměr školy. Jejich naplnění závisí na míře využívání podpůrných opatření žáků se zdravotním postižením, především s mentálním postižením, jejich schopnostech, možnostech, míře a stupni postižení. Cílem školy je naučit žáky znalostem, které budou v reálném životě využívat a dále rozvíjet a poskytnout jim základy pro tzv. celoživotní vzdělávání. Dosažení uvedených cílů znamená posílení předpokladů integrace žáků do společnosti.

V praktické škole dvouleté se usiluje o naplnění těchto cílů:

- rozšiřovat a prohlubovat u žáků poznatky získané v základním vzdělávání
- upevňovat a dále rozvíjet klíčové kompetence žáků, zkvalitnit jejich vědomosti, dovednosti a formovat jejich postoje

- podněcovat žáky k tvořivému myšlení, logickému uvažování a samostatnému řešení problémů
- vést žáky k využívání komunikativních dovedností (případně alternativních způsobů komunikace), používat účinnou a otevřenou komunikaci
- rozvíjet tělesné, duševní a specifické schopnosti a dovednosti žáků
- rozvíjet vnímavost, vztahy k lidem, prostředí, přírodě a směřovat je k jednání v souladu se strategií udržitelného rozvoje
- formovat u žáků odpovědný postoj k plnění svých povinností a respektování stanovených pravidel
- vést žáky k vytrvalému a pečlivému přístupu k týmové i samostatné práci
- vést žáky k osvojování poznatků a pracovních postupů a připravovat je k vykonávání pracovních činností, pro které byli připravováni pro uplatnění se na trhu práce

2.2 Výchovné a vzdělávací strategie

Vzdělávání v praktické škole dvouleté se uskutečňuje v denní formě vzdělávání. Vzhledem ke speciálním vzdělávacím potřebám žáků organizujeme výuku tak, aby byly respektovány individuální zvláštnosti a schopnosti žáků po stránce psychické, fyzické i sociální. Třída praktické školy tyto požadavky naprosto splňuje.

K tomu, aby škola zajistila rozvoj klíčových kompetencí, uplatňuje tyto společné postupy:

- využívání různých zdrojů informací
- kompetence k učení, k řešení problémů, komunikativní (např. učitelé učí žáky pracovat s různými zdroji informací – tištěnými, elektronickými apod.)
- volba metod a organizačních forem výuky, která důsledně respektuje individuální zvláštnosti, možnosti a osobnostní vlastnosti žáků (moderní pedagogické trendy, skupinová práce, projekty, odborné pracovní činnosti, relaxace, besedy)
- na praktické činnosti lze žáky dělit do skupin, zejména s ohledem na bezpečnost a ochranu zdraví při práci a na hygienické požadavky podle platných právních předpisů

- vytváření podmínek pro osvojení požadovaných praktických dovedností a činností formou odborných činností realizovaných v dílnách, odborných učebnách a na smluvních pracovištích
- zařazujeme sportovní a relaxační aktivity podporující zdravý vývoj žáků
- vhodně upravené nestresující a přátelské prostředí
- učebnice, učební materiály a učební pomůcky
- spolupráce s rodiči a dalšími institucemi – pedagogické fakulty, pedagogicko-psychologická poradna, speciálně-pedagogická centra, občanská sdružení, místní a regionální instituce

Klíčové kompetence jsou soubory vědomostí, dovedností a postojů, které lze široce uplatňovat v rozmanitých profesích a životních situacích. Umožňují žákům přizpůsobovat se měnícímu se prostředí, usnadňovat celoživotní vzdělávání a maximální zapojení jedince do společnosti.

Vzdělávání v praktické škole dvouleté rozvíjí klíčové kompetence získané na úrovni základního vzdělávání a utváří odborné kompetence podle zaměření přípravy. Rozvíjení klíčových kompetencí vychází z osobnostních dispozic, fyzických předpokladů žáků a důsledně respektuje jejich individuální zvláštnosti. Ve výuce se klíčové kompetence neváží na konkrétní vyučovací předměty, lze je však rozvíjet prostřednictvím všeobecného i odborného vzdělávání, v teoretickém a praktickém vyučování, ale i prostřednictvím různých dalších aktivit doplňujících výuku, kterých se žáci sami aktivně účastní. Žáci získávají dovednosti na různě dlouhou dobu a na rozdílné úrovni.

Kompetence k učení

Usilujeme o to, aby si žáci osvojili poznatky obsažené ve vzdělávacím programu, své znalosti uplatňovali k rozšiřování a prohlubování vědomostí a dovedností a využívali vhodné naučené metody a techniky učení. Snažíme se, aby uměli reagovat na hodnocení ze strany druhých, přijímali radu i oprávněnou kritiku. Používali základní pojmy z různých vzdělávacích oblastí a pracovních činností a dokázali vyhledávat informace, které budou využívat v praktickém životě.

Učitel zajistí pro vyučování odborný materiál, seznámí žáky s různými zdroji informací a vede je k jejich posuzování. Využívá mezipředmětových vztahů, projektového vyučování, podněcuje diskusi, předkládá různé způsoby vyhodnocování, návodními otázkami vede žáky k pochopení. Pomáhá žákům určovat priority, dává prostor pro samostatnou práci i

práci ve skupině, vede k zodpovědnosti, sebehodnocení a pomáhá s vytvořením pravidel pro hodnocení. Také navozuje praktické situace.

Kompetence k řešení problémů

Učíme žáky rozpoznávat problémy a hledat způsob jejich řešení. Překonávat běžné životní překážky, řešit běžné životní situace přiměřeně ke svým možnostem, popřípadě za pomoci druhé osoby. Umět přijímat důsledky svých rozhodnutí. Dokázat přivolat pomoc v případě ohrožení vlastní nebo jiné osoby.

Učitel zařazuje práci s encyklopediemi, časopisy, různými informačními zdroji, podněcuje diskusi. Umožňuje žákům vystupovat před třídou, dát jim možnost prezentovat a obhajovat své názory. Učitel povzbuzuje, chválí, oceňuje, pomáhá, kriticky hodnotí při řešení problému. Vede žáky k toleranci, asertivnímu chování. Výukové programy, exkurze, výlety pořádá tak, aby si žáci ověřili teoretické poznatky v praxi. Pozoruje činnost žáků a usměrňuje ji vzhledem k jejich individuálním schopnostem. Vede žáky k správnému řešení problémů, poskytuje jim rady, pomůcky a materiály.

Kompetence komunikativní

Vedeme žáky k rozvíjení komunikačních dovedností, aby se v rámci svých možností dokázali srozumitelně vyjadřovat ústně, písemnou nebo jinou alternativní formou. Motivujeme je k naslouchání druhým, rozumět obsahu sdělení a adekvátně na ně reagovat. Podporujeme je k vyjadřování svých názorů a postojů a vhodnou formou se snažit obhájit svůj názor. Učíme žáky využívat pro komunikaci běžné informační a komunikační prostředky a také získané komunikativní dovednosti využívat k vytváření vztahů a kvalitní spolupráci s ostatními lidmi.

Učitel umožní žákům vyjádřit své myšlenky, využívá prvků dramatické výchovy, v simulovaných situacích vede s žáky řízený rozhovor. Vede žáky k obohacování a rozšiřování slovní zásoby, dává příklad sám svým kultivovaným projevem. Motivuje žáka k vhodné komunikaci v různých situacích běžného života. Vede žáky k sebekontrolě, sebeovládání, zařazuje skupinovou práci a prezentaci výsledků, učí žáky respektovat ostatní i jejich odlišné názory. Využívá a zařazuje různé druhy komunikačních prostředků a různé formy textů, vede žáky k porovnávání a formulaci vlastními slovy.

Kompetence sociální a personální

Naší snahou je, aby se žáci orientovali v základních mravních hodnotách a uplatňovali základní pravidla společenského chování. Uvědomovali si nebezpečí možného psychického a

fyzického zneužití své osoby, aby jednali zodpovědně vůči své vlastní osobě i druhým a respektovali práva a povinnosti svá i ostatních, čímž přispívají k vytváření vstřícných mezilidských vztahů. Chceme, aby se dokázali přiměřeně chovat v krizových situacích ohrožujících život podle pokynů kompetentních osob a uplatňovat osvojené dovednosti a postupy.

Učitel seznámí žáky s právy a povinnostmi, zopakuje zásady slušného chování a jejich dodržování. Povzbuzuje k aktivitě ty, kteří to potřebují, cíleně střídá role ve skupině. Pomocí dramatické výchovy, filmových ukázek upozorní na nebezpečí psychického a fyzického zneužívání. Učitel naslouchá skupině i jednotlivcům, vytváří bezpečné prostředí a svým jednáním vzbuzuje důvěru. Podněcuje k vytvoření pravidel práce ve skupině, koriguje tvorbu pravidel a vede k jejich dodržování, stanoví pravidla hodnocení. Za nedodržování pravidel jasně stanoví sankce. Chválí i slabší žáky za sebemenší pokrok, povzbuzuje, motivuje, dává zažít dobrý pocit ze sebemenšího úspěchu. Učitel vytváří zdravé klima v kolektivu žáků, diagnostikuje třídu, mapuje dosažené výsledky.

Kompetence občanské

Vedeme žáky k respektování základních práv a povinností občanů, společenských norem a pravidel soužití. K zvládnutí běžné komunikace s úřady, zdůvodnění významu zdravého životního stylu, k ochraně zdraví svého i ostatních lidí. Žáci se podílejí na ochraně životního prostředí a jednájí v souladu se strategií udržitelného rozvoje. Učíme je respektovat a chránit naše tradice s kulturní i historické dědictví. Rozpoznávat nevhodné a rizikové chování, uvědomovat si jeho možné důsledky.

Učitel seznamuje žáky s právním systémem, ukazuje na možné následky porušování práv, buduje zodpovědnost a vede k uvědomělému respektování práv. Organizuje výlety, besedy, exkurze. Učitel může zařadit projektové dny (př. Evropský den jazyků), vede k toleranci, empatii pomocí situačních her, demonstruje ukázky z práce. Učitel vytváří modelové situace, spolupracuje s jinými subjekty – hasiči, záchranáři, knihovna, muzeum, navazuje na kulturní dědictví regionu. Podněcuje k aktivnímu sledování dění nejen v blízkém okolí, ale i ve světě.

Kompetence pracovní

Usilujeme o to, aby si žáci osvojili základní pracovní dovednosti, návyky a postupy pro každodenní běžné pracovní činnosti. Chápali význam práce a možnost vlastního zapojení do pracovního procesu. Vedeme žáky k plnění stanovených povinností, schopnosti spolupráce a respektování práce své i druhých. Znáť možnosti využívání poradenských a

zprostředkovatelských služeb, řídit se zásadami bezpečnosti a ochrany zdraví při práci i hygieny práce.

Učitel seznámí žáky s bezpečnostními pravidly, dohlíží na jejich dodržování, vede žáky k pochopení návodů, plánů. Zařazuje do učebního procesu exkurze, návštěvy, vycházky, simulace různých situací pomocí dramatické výchovy. Volí vhodné strategie a postupy k pochopení a osvojení základních pracovních dovedností a návyků.

Odborné kompetence

Vztahují se k výkonu pracovních činností. Tvoří je soubor odborných vědomostí a dovedností, postojů a hodnot požadovaných u žáků praktické školy dvouleté. **Odborné kompetence by měly být dosažitelné pro většinu žáků:**

- Dodržovat zásady bezpečnosti a ochrany zdraví při práci
  - vedeme žáky k dodržování právních předpisů z oblasti BOZP, hygienických předpisů a předpisů požární ochrany. Používat osobní ochranné pracovní prostředky podle prováděných činností a spolupodílet se na vytváření bezpečného pracovního prostředí
- Usilovat o kvalitu své práce, výrobků a služeb
  - učíme žáky dodržovat stanovené normy a předpisy, pracovat podle instrukcí nebo návodu, popřípadě za pomoci druhé osoby, pracovat v souladu s technologickými postupy. Zvolit vhodné materiály, vybrat a použít správné pracovní nástroje, pomůcky a technické vybavení podle vykonávané pracovní činnosti. Zkontrolovat a zhodnotit kvalitu své vykonané činnosti
- Jednat ekonomicky a v souladu se strategií trvale udržitelného rozvoje
  - snažíme se, aby žáci znali význam, účel a užitečnost vykonávané práce, její finanční i společenské ohodnocení. Aby uměli posuzovat v pracovním procesu prováděné činnosti z pohledu jejich vlivu na životní prostředí, nakládat s materiály, energiemi, odpady, vodou a jinými látkami s ohledem na životní prostředí
- Usilovat o kvalitu své práce, výrobků a služeb
  - učíme žáky dodržovat stanovené normy a předpisy, pracovat podle instrukcí nebo návodu, popřípadě za pomoci druhé osoby, pracovat v souladu s technologickými postupy. Zvolit vhodné materiály, vybrat a použít správné pracovní nástroje,

pomůcky a technické vybavení podle vykonávané pracovní činnosti. Zkontrolovat a zhodnotit kvalitu své vykonané činnosti

- Jednat ekonomicky a v souladu se strategií trvale udržitelného rozvoje
  - snažíme se, aby žáci znali význam, účel a užitečnost vykonávané práce, její finanční i společenské ohodnocení. Aby uměli posuzovat v pracovním procesu prováděné činnosti z pohledu jejich vlivu na životní prostředí, nakládat s materiály, energiemi, odpady, vodou a jinými látkami s ohledem na životní prostředí

Učitel zajistí pro výuku odborný materiál, dbá na používání ochranných pracovních prostředků podle prováděných činností. Seznamuje s žáky s různými zdroji informací, vede je k jejich posuzování. Volí vhodné materiály, vede žáky k používání správných pracovních nástrojů a pomůcek, kontroluje kvalitu vykonané činnosti. Seznámí žáky s bezpečnostními pravidly, dohlíží na jejich dodržování.

Vypracuje návrh „Řádu odborné učebny či pracoviště“ a seznámí s ním žáky. Na základě jejich připomínek řád může upravit a vede žáky k jeho dodržování. Motivuje žáky, podporuje jejich zvědavost, vede je k sebehodnocení a hodnocení jejich práce na základě předem stanovených kritérií. Do učebního procesu zahrne exkurze, besedy, návštěvy.

Odborné kompetence – ruční práce

Vedeme žáky k osvojení základních znalostí a dovedností z oblasti odívání, ručních prací a údržby oděvů pro potřeby rodiny. Také se snažíme umožnit žákům získat základní poznatky o dřevu, kovech, materiálech ve stavebnictví. Naším záměrem je, aby si žáci osvojili i teoretické poznatky o přípravě materiálů k dalšímu zpracování, např. zhotovování jednoduchých výrobků, stavebních úprav. Škála tematických celků jim umožní získat přehled o základních pracích v zahradnictví, včetně základů ekologické výchovy. Pořadí tematických celků není pevně stanoveno. Do obsahu učiva zařazujeme i alternativní činnosti vhodné speciálně pro chlapce či dívky.

Učitel usiluje o to, aby získané vědomosti žáci využili jak v pracovním uplatnění, tak i v rámci zájmových činností ve volném čase. Každá získaná dovednost zvýší soběstačnost žáků, jejich seberealizaci. Učitel vede žáky k tomu, aby zvládli různé druhy rukodělné činnosti odpovídající jejich zájmům a schopnostem, získali základní poznatky z oblasti textilních materiálů, jejich oprav, údržby, zvládli opracování dřeva, kovu, jednoduché

zahradnické práce, pečovat o zeleň, uplatňovat základní technologické postupy. Učitel žáky seznámí se zásadními informacemi o bezpečnosti práce, předpisech bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, naučí je používat jednoduché ochranné prostředky a pomůcky. Tyto informace se prolínají v každém tematickém celku. Učitel zařazuje besedy, vycházky, exkurze. Volí vhodné strategie a postupy, na příkladech vysvětlí význam šetření energiemi a přírodními zdroji. Seznamuje s nabídkou profesí, navazuje na možnosti a tradice regionu (oděvní průmysl na Prostějovsku má dlouholetou tradici) s přihlédnutím k žakovým možnostem a schopnostem.

2.3 Zabezpečení výuky žáků s kombinací postižení

Při plánování a realizaci vzdělávacího procesu vycházíme z konkrétního zjištění a popisu speciálních vzdělávacích potřeb a možností žáků. Podle potřeb žáků lze obsah vzdělávání rozložit do více ročníků, je možné zvolit odlišnou délku vyučovací hodiny nebo vzdělávat žáka na základě individuálního vzdělávacího plánu.

Pro úspěšné vzdělávání žáků s kombinací postižení zabezpečujeme tyto podmínky:

- uplatňujeme zdravotní hlediska a respektujeme individualitu a potřeby žáka
- uplatňujeme princip diferenciacce a individualizace vzdělávacího procesu při organizaci činností, při stanovování obsahu, forem i metod vzdělávání
- zajišťujeme uplatňování speciálně pedagogických postupů a alternativních metod výuky (metoda sociálního učení – hry, rozhovory, hry s úkoly, divadelní představení, výtvarné hry, dramatika, projekty)
- zabezpečujeme možnost způsobu úpravy vzdělávacího programu (délka studia, učební plány, vzdělávací obsah, organizace výuky)
- uplatňujeme alternativní formy komunikace (metoda facilitované komunikace, piktogramy, pohybová komunikace, sociální čtení, fenomenologicko-hermeneutická metoda)
- zohledňujeme druh, stupeň a míru postižení při hodnocení výsledků vzdělávání a v praktických činnostech
- školní prostředí je bezbariérové, moderně vybavené, přátelská atmosféra navozující pocit bezpečí
- upravíme výsledky vzdělávání tak, aby byly pro žáky reálné a splnitelné v rámci jejich možností, těmto výsledkům přizpůsobujeme i výběr učiva

- spolupracujeme se zákonnými zástupci žáka a školskými poradenskými zařízeními, se sociálními partnery v regionu, úřadem práce
- upravujeme a formulujeme očekávané výstupy vzdělávacích oborů v jednotlivých obdobích tak, aby byly pro tyto žáky z hlediska jejich možností reálné a splnitelné a těmto výstupům přizpůsobujeme i výběr učiva
- v souladu s právními předpisy zajišťujeme působení asistenta pedagoga a v případě potřeby i osobního asistenta
- podporujeme zájmy žáka vytvářením vhodné vzdělávací nabídky vzhledem k sociálnímu uplatnění absolventa
- zabezpečujeme kompenzační a didaktické pomůcky, výukové programy
- využíváme všech podpůrných opatření při vzdělávání
- škola vytváří podmínky pro relaxaci, zapojení do sportovních a kulturních aktivit a zájmových kroužků
- vzděláváme pedagogy v problematice tvorby individuálních vzdělávacích plánů (projekt CIP pod záštitou Evropské unie)

2.4 Začlenění průřezových témat

Průřezová témata reprezentují okruhy aktuálních problémů současného světa a stávají se významnou a nedílnou součástí vzdělávání v praktické škole. Jsou důležitým formativním prvkem, vytvářejí příležitosti pro individuální uplatnění žáků i pro jejich vzájemnou spolupráci a pomáhají dále rozvíjet osobnost žáka především v oblasti postojů a hodnot. Obsahová náplň je přizpůsobena schopnostem a možnostem žáků vzdělávaných v praktické škole dvouleté.

Tematické celky průřezových témat procházejí napříč vzdělávacími oblastmi a umožňují tím propojení vzdělávacích obsahů jednotlivých vzdělávacích okruhů. Přispívají tak ke komplexnosti vzdělávání žáků a pozitivně ovlivňují proces utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáků realizovaných ve škole i mimo školu.

Průřezová témata jsme koncipovali jako integrativní součást vzdělávacího obsahu vyučovacích předmětů, využíváme je též v podobě projektů, seminářů, kurzů apod.

3 Učební plán

3.1 Tabulace učebního plánu

Vzdělávací oblast	Vzdělávací obory	MD	ročník 1		ročník 2		Ročník	
			MD	DD	M	DD	k	
			26	6	26	6	1	2
		52						
Jazyk a jazyková komunikace	Český jazyk a literatura	4	2	1	2	1	3	3
	Cizí jazyk	2	1		1		1	1
Matematika a její aplikace	Matematika	4	2		2		2	2
Informační a komunikační technologie	Informační a komunikační technologie	2	1		1		1	1
Člověk a společnost	Základy společenských věd	2	1		1		1	1
Člověk a příroda	Základy přírodních věd	2	1	1	1	1	2	2
Umění a kultura	Umění a kultura	4	2	2	2	2	4	4
Člověk a zdraví	Výchova ke zdraví	2	1		1		1	1
	Tělesná výchova	4	2		2		2	2
Odborné činnosti	Rodinná výchova	6	3		3		3	3
	Výživa a příprava pokrmů	8	4	2	4	2	6	6
	Ruční práce	12	6		6		6	6
Průřezová témata	Osobnostní a sociální výchova						0	0
	Výchova demokratického občana						0	0
	Environmentální výchova						0	0
	Mediální výchova						0	0
	Výchova k práci a zaměstnanosti						0	0
Průřezová témata							0	0
Celková povinná časová dotace:							32	32

3.2 Poznámky k učebnímu plánu

Průřezová témata se prolínají vzdělávacími obory takto:

- mediální výchova jako integrativní součást českého jazyka a literatury
- výchova demokratického občana jako integrativní součást základů společenských věd
- environmentální výchova jako integrativní součást základů přírodních věd
- osobnostní a sociální výchova jako integrativní součást rodinné výchovy
- výchova k práci a k zaměstnanosti jako integrativní součást ručních prací

Disponibilních dotací jsme využili k posílení vzdělávacích oborů český jazyk a literatura, základy přírodních věd, umění a kultura, výživa a příprava pokrmů. V současné době volitelné nebo nepovinné předměty zavedeny nemáme. Uplatňujeme i jiné formy organizace výuky – vycházky, výlety, besedy, cvičení v přírodě, rehabilitační plavání, exkurze, projekty, kurzy, semináře.

V mimoškolní době nabízíme dětem tyto kroužky: sportovní, keramický, výtvarný, počítačový, kulturně-pohybový, vaření.

4 Učební osnovy

4.1 Jazyk a jazyková komunikace

Charakteristika vzdělávací oblasti

Vzdělávací proces Jazyk a jazyková komunikace má stěžejní postavení ve výchovně-vzdělávacím procesu. Vzdělávací oblast rozvíjí u žáků komunikativní funkci jazyka především osvojením a správným používáním ústní i písemné podoby spisovného jazyka a rozvíjení čtenářské gramotnosti. Zahrnuje učivo zaměřené na rozvoj smyslového a citového vnímání, vyjadřovacích schopností, čtení s porozuměním, práce s literárním textem, psaní a základy jednoduché konverzace v cizím jazyce. Je respektována snížená úroveň rozumových schopností žáků a jsou podporovány především poznávací a komunikační schopnosti a zájmy žáků.

4.1.1 Český jazyk a literatura

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Vzdělávání v dané vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:

- rozvíjení pozitivního vztahu k českému jazyku
- porozumění známým každodenním výrazům a zcela základním frázím
- uplatňování mateřského jazyka v rovině recepce, reprodukce a interpretace
- využívání jazykových vědomostí a dovedností v běžných komunikačních situacích denního života, srozumitelnému a souvislému vyjadřování, formulování a obhajování svých názorů
- chápání významu kultury osobního projevu pro společenské a pracovní uplatnění
- získávání a hodnocení informací z různých zdrojů a předávání
- vhodnému individuálnímu způsobu předávání informací s ohledem na jejich uživatele

Výsledky vzdělávání – český jazyk – jazyková výchova

- rozlišovat spisovný, nespisovný jazyk
- uplatňovat znalosti českého pravopisu v písemném projevu
- využívat poznatky z tvarosloví i v písemném a mluveném projevu
- používat adekvátní slovní zásobu včetně příslušné odborné terminologie

Výsledky vzdělávání – komunikační a slohová výchova

- vyjadřovat se správně a srozumitelně
- dokázat komunikovat ústní i jednoduchou písemnou formou
- zvládnout vyplnění jednoduchých tiskopisů, žádostí, napsat životopis
- popsat předměty a činnosti vztahující se k odborným činnostem
- aplikovat zadaný pracovní postup
- reprodukovat a dramatizovat jednoduchý příběh
- napsat jednoduchý příběh

Výsledky vzdělávání – literární výchova

- reprodukovat přiměřený text
- rozlišovat jednotlivé literární žánry
- poznat a formulovat rozdíl mezi poezií a prózou
- orientovat se v odborném textu
- zjišťovat základní potřebné informace z dostupných zdrojů

1. ročník

Český jazyk – jazyková výchova

- opakování dosud probraného učiva
- národní jazyk a jeho útvary (jazyk–nejdokonalejší prostředek dorozumívání mezi lidmi, spisovná a nespisovná čeština, hovorová čeština tj. mluvená podoba spisovného jazyka, obecná čeština „běžná mluva“, slang, Argot)
- ostavení češtiny mezi evropskými jazyky (čeština je slovanský jazyk, patří do rodiny indoevropských jazyků, česky hovoří 11,5milionů lidí)
- jazyková kultura (úroveň jazykového vyjádření, týká se projevu člověka ve všech situacích, podpora čtením, návštěvou divadla, kulturních akcí, jazykové příručky – Stručná mluvnice česká, Pravidla českého pravopisu, Příruční mluvnice češtiny, Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost)
- slovní zásoba a její styl, odborná terminologie (soubor všech slov, která se vyskytují v jednom jazyce, aktivní a pasivní slovní zásoba, způsob, jak komunikujeme – hovorový styl, spontálnost, běžná slovní zásoba, konverzační obraty apod. proměny slovní zásoby, odborné názvosloví)
- nauka o slově (opakování stavby slova, procvičování psaní a výslovnosti slov s předponami a s předložkami, spodoba, psaní i/y po obojetných souhláskách, pravopis bě/bje, pě/pje, vě/vje, mě/mně, dělení slov)
- tvarosloví (opakování slovních druhů)

Literární výchova

- technika čtení, přednes, reprodukce přečteného, formulace dojmů z četby (procvičování hlasitého čtení s ohledem na zvukovou stránku jazyka – tempo, melodie praktické čtení, tiché čtení, čtení s porozuměním, věcné čtení zážitkové čtení a naslouchání, kultivovaný mluvený projev, seznámení žáků s literaturou, třibení estetického vkusu, vhodné jsou moderní povídky

či bajky M. Macourka, A. Mikulky, D. Mrázkové, říkadla, jednoduché básničky, jazykolamy, nonsens)

- literární žánry, poezie, próza (román, povídka, novela, pohádka, báje, mýtus – podle literárních stylů fantazy, literatura faktu, detektivní román, fejeton, komiksy apod. lyrická, epická poezie)
- četba a výklad ukázek z naší i světové literatury (klasické i současné) – J. Hašek Osudy dobrého vojáka Švejka, I. Olbrach Nikola Šuhaj loupežník, F. Halas Kroky, S. Rudolf Knížka pro zamilovaný holky, J. Žáček Poslední první lásky, O. Pavel Smrt krásných srnců, J. London Bílý tesák, A. de Saint-Exupéry Malý princ, R. Fulghum Od začátku do konce (působení příběhů, identifikace s hrdinou)
- literatura pro děti a mládež (Leporela, říkadla, hádanky, pohádky, příběhy z přírody, dobrodružné texty, western, indiánky, dívčí romány, encyklopedie, autoři J. Karafiát, J. London, bratři Grimmové, J. Foglar, R. Kipling, J. Verne, J. Rowlingová, L. Lanczová, S. Rudolf, S. Meyerová)
- seznámení s vybranými autory (vybraný žánr, autor a kniha, seznámení s ostatními pracemi autora, četba úryvků, zážitkové čtení, vyjádření pocitů, spojení s hudbou, ilustrace textu, doporučení k dalšímu čtení, návštěva knihovny)
- svět pohádek, bají, pověstí (E. Petiška, pověsti a mýty regionu, svět dobrodružství, dobra a zla, fantastických příběhů)
- kniha, knihovna (význam knih v životě člověka, jejich výběr, zacházení s nimi, moje knihovnička, školní knihovna, návštěva městské knihovny – beseda o knize)
- oblíbený kniha, oblíbený hrdina (zábava, vzor, ponaučení, svět plný fantazie, dobrodružství i ponaučení)

Komunikační a slohová výchova

- sestavování ústních a písemných odpovědí na otázky
- vytváření souvislejších celků (ústně i písemně)
- reprodukování kratších textů, vypravování na základě obrázků, vlastních zážitků (cesta postupných kroků, dojmy vyvolané z příběhu, ilustrace, divadelního představení, kina, společenské akce apod.)
- ústní a písemné projevy společenského styku – dopisy (soukromé, úřední), pohlednice, přání
- žádost, inzerát, dotazník, objednávka
- telefonický rozhovor (soukromý, úřední)
- praktická cvičení, nácvik konkrétních situací (dopis „Ježíškovi“, přání k velikonočním, pohlednice pro babičku k svátku, odpovědi na jednoduchý dotazník, pročitání inzerátů, žádost o vydání cestovního pasu, telefonické hovory na dané téma)

2. ročník

Český jazyk – jazyková výchova

- opakování a prohloubení učiva z 1. ročníku
- tvarosloví
- opakování slovních druhů, mluvnické kategorie podstatných jmen, velká písmena ve vlastních jménech a názvech
- přídavná jména, zájmena a jejich funkce

- číslovky a slovesa
- příslovce a předložky
- skladba, druhy vět z gramatického a komunikačního hlediska
- věta jednoduchá, souvětí, procvičování vět jednoduchých a sestavování krátkých souvětí
- základní větné členy
- shoda podmětu s přísudkem
- pořádek slov
- opakování učiva se zřetelem k zdokonalení ústního i písemného projevu

Literární výchova

- upevňování čtenářských dovedností, procvičování hlasitého čtení, výrazný přednes
- reprodukce přečteného, dramatizace vhodných ukázek (pohádka o Otesánkovi)
- četba a výklad ukázek z naší i světové literatury
- encyklopedie, denní tisk, časopisy, odborné časopisy vztahující se k odbornému zaměření (výstavka knih pro mladé čtenáře, seznámení časopisy Dívka, Bravo, Katka, ABC, noviny Mladá fronta, bulvární tisk, encyklopedie Naši psi, Druhá světová válka, odborné časopisy Computer, Počítač pro každého, Praktická žena apod., návštěva oddělení čítárny v městské knihovně, trafiky, zaměření na různé lidské činnosti, přírodu, zájmy, módu, kosmetiku apod.)
- poezie v životě člověka (písně, pořekadla, moderní pohádky, nonsens)
- literatura pro dospělé (romány, sci-fi, komiksy, horory, svět plný fantazie, dobrodružství, otázky i odpovědi – ukázky)
- filmové zpracování literárních děl (rozdíl mezi knihou a filmovým zpracováním, vlastní prožitky, identifikace s hrdinou, návštěva kina, vybraná DVD)
- fenomén Harry Potter – J. Rowlingová (ukázky z knih, filmový příběh)
- ilustrátoři knih (J. Lada, H. Zmatlíková, Z. Burian)
- čtení návodů a pracovních postupů (profesní příprava, návod k použití na obalech výrobků, jednoduché návody k různým činnostem – udělej si sám, čtení kuchařských knih)

Komunikační a slohová výchova

- formy společenského styku (požádání o informaci, podávání informace)
- návštěva (uvítání, představování, komunikace, rozloučení)
- popis, charakteristika (popis jednoduchý, odborný, popis pracovního postupu, umělecký – téma např. moje zvířátko, naše babička, fotografie, zhlédnutý film)
- ústní a písemné projevy společenského styku (životopis, úřední dopis, objednávka, telefonický rozhovor)
- grafická a formální úprava jednoduchých písemných projevů
- vyplňování tiskopisů, administrativní postupy (složenko, podací lístek, poštovní průvodka, dotazník, zadání inzerátu, vyplňování objednávky zboží)

- situační hry (slavíme narozeniny, jdeme na návštěvu, na poštu, podávání a odpovědi na inzerát, pozor na objednávání zboží)
- ucházení o zaměstnání (přijímací pohovor)
- křížovky, kvízy, doplňovačky

Škola organizuje pro žáky

- besedy v knihovně v Prostějově
- divadelní představení – předplatné v městském divadle
- divadelní představení „Duhová kulička“ – kulturní středisko Duha
- filmová představení kino Metro
- „družbu“ s MŠ Mánesova Prostějov, s ZUŠ Ambrose Prostějov s kulturním pořadem

Učebnice, doporučená literatura, pomůcky

- L. Štěrbová, O. Vytejšková – Český jazyk (pro 1. až 3. ročník odborných učilišť)
- Mgr. V. Heroldová a kol. – Zajímavé čtení (čítanka pro 2. stupeň základní školy speciální 9. a 10. ročník)
- Parolková, PhDr. M. Spurná – Literární výchova pro odborná učiliště
- Ing. J. Potůčková – Vyjmenovaná slova (procvičovací sešit s klíčem ke cvičením)
- pracovní listy
- časopisy a noviny (ABC, COMPUTER, Chip, Bravo Girl, Dívka, Praktická žena, Popcorn, Mladá fronta, Blesk, odborné časopisy – National Geographic, Puls, Katka – nejlepší recepty, Svět motorů, Český rybář)/
- knihy české i světové literatury (M. Macourek, A. Born – Mach a Šebestová, R. Čechura, J. Šalamoun – Maxipes Fík, F. Hrubín, J. Trnka – Špalíček veršů a pohádek, J. Prévert – Pohádka pro nehodné děti, A. de Saint-Exupéry – Malý princ, J. Rowlingová – Harry Potter, S. Meyerová – Stmívání, S. Rudolf – Knížka pro zamilovaný holky, J. London – Bílý tesák, J. Foglar – Rychlé šípy, E. Petiška – Staré řecké báje a pověsti, M. Strouhal – Báje a pověst Prostějovska, Bakugan – komiks pro mládež, L. Štíplová – Příhody malého Kořínka, J. Žáček – Rýmy pro kočku a pod psa, J. Kinney – Deník malého poseroutky, I. Olbracht – Nikola Šuhaj loupežník, R. Gordon, B. Williams – Ztracený svět v podzemí, J. Verna – Dva roky prázdnin, J. Eislerová – Staré pověsti české, H. Lisická – Z hradů, zámků a tvrzí, encyklopedie – Jak věci fungují, Lidské tělo, Procestuj celý vesmír)

Metody a formy práce

- maňásci, loutky, plyšová zvířátka – hračky „kamarádi“ (odpadnou zábrany v komunikaci, konkrétní názorná představa)
- didaktické pomůcky (soubory obrázků, leporela, puzzle, variabilní pomůcka „kouzelný pytlík“)
- námětové hry (na obchod, na poště, na rodinu /, dramatizační hry – hra s příběhem, hra v roli, pantomima, hry s rolí pro celou skupinu, práce se zvuky a materiály, aplikace využití verbální i nonverbální složky řeči)
- práce s knihou
- práce s učebnicí, práce ve dvojicích, skupinová práce, samostatná práce, práce se slovníky práce s jazykovými příručkami doplňovací cvičení, testy, projekt, práce s literárním textem, recitace vhodných textů, audio nahrávky, video nahrávky, práce s časopisy, vlastní tvorba jednoduchých literárních forem, divadelní a filmová představení

Mezipředmětové vztahy

základy společenských věd, základy přírodních věd – zeměpis, hudební výchova, výtvarná výchova

4.1.2 Mediální výchova

Charakteristika průřezového tématu

Mediální výchova má vybavit žáka základní úrovní mediální gramotnosti. Ta zahrnuje jednak osvojení si některých základních poznatků o fungování a společenské roli současných médií (o jejich historii, struktuře, fungování), jednak získání dovedností podporujících poučené, aktivní a nezávislé zapojení jednotlivce do mediální komunikace. Dále pak orientaci v mediálních obsazích a schopnost volby odpovídajícího média jako prostředku pro naplnění nejrůznějších potřeb – od získávání informací přes vzdělávání až po naplnění volného času.

Média se stávají důležitým socializačním faktorem, mají výrazný vliv na chování jedince a společnosti, na utváření životního stylu a na kvalitu života vůbec. Přitom sdělení, jež jsou médií nabízena, mají nestejnorodý charakter, vyznačují se svébytným vztahem k přírodní i sociální realitě a jsou vytvářena různými (namnoze nepřiznanými, a tedy potenciálně manipulativními) záměry. Správné vyhodnocení těchto sdělení z hlediska záměru jejich vzniku (informovat, přesvědčit, manipulovat, pobavit) a z hlediska jejich vztahu k realitě (věcná správnost, logická argumentační stavba, hodnotová platnost) vyžaduje značnou průpravu.

Přínos průřezového tématu k naplňování cílů vzdělávání

- přispívá k získání schopností zapojit se do mediální komunikace
- pomáhá získat představu o práci v jednotlivých médiích
- učí rozlišovat a využívat informace získané z různých druhů mediálních sdělení
- vede k využívání potenciálu médií jako zdroje informací, kvalitní zábavy i naplnění volného času
- vytváří představu o roli médií v každodenním životě
- přispívá ke schopnosti přizpůsobit vlastní činnost potřebám a cílům týmu při tvorbě mediálního sdělení
- rozvíjí citlivost vůči předsudkům a zjednodušujícím soudům o společnosti i jednotlivci

Tematické celky

Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení

- pěstování kritického přístupu ke zpravodajství a reklamě
- rozlišování zábavních prvků ve sdělení od informativních a společensky významných
- hodnotící prvky ve sdělení (výběr slov a záběrů)
- hledání rozdílů mezi informativním, zábavním a reklamním sdělením
- podstata mediálního sdělení, objasňování jeho cílů a pravidel
- identifikování základních orientačních prvků v textu

Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality

- různé typy sdělení, jejich rozlišování a funkce
- rozdíl mezi reklamou a zprávou
- vztah mediálního sdělení a sociální zkušenosti (rozlišení sdělení potvrzujících předsudky a představy od sdělení vycházejících ze znalosti problematiky a nezaujatého postoje)

Fungování a vliv médií ve společnosti

- organizace a postavení médií ve společnosti
- vliv médií na každodenní život, společnost, politický život a kulturu

- role médií v každodenním životě jednotlivce, vliv médií na uspořádání dne, na postoje a chování
- role médií v politickém životě (předvolební kampaně a jejich význam)
- vliv médií na kulturu (role filmu a televize v životě jednotlivce, rodiny a společnosti)

Tvorba mediálního sdělení

- uplatnění a výběr výrazových prostředků a jejich kombinací pro tvorbu věcně správných a komunikačně vhodných sdělení
- tvorba mediálního sdělení pro školní časopis
- technologické možnosti a jejich omezení

4.1.3 Cizí jazyk

Charakteristika vzdělávacího okruhu

Vzdělávací okruh Cizí jazyk umožňuje žákům navázat na jazykové znalosti a komunikativní dovednosti získané v základním vzdělávání a rozšířit je. Osvojení základních praktických řečových dovedností jim umožňuje přístup k informačním zdrojům a současně přispívá k formování jejich osobnosti a podílí se na přípravě žáků na život v multikulturní společnosti. Tomu je přizpůsoben i rozsah slovní zásoby. Důraz je kladen na zvukovou podobu jazyka, v písemné formě jde o schopnost porozumění jednoduchému textu. S gramatikou se žáci seznamují jen okrajově. Pokud se žák s výukou cizího jazyka v předchozím vzdělávání zatím nesetkal, seznámí se pouze se základními jazykovými funkcemi.

Výsledky vzdělávání

- osvojit si základní pravidla výslovnosti
- porozumět jednoduchým textům a nápisům
- rozumět jednoduchým pokynům, sdělením a frázím
- zvládnout základy společenského styku – pozdravit, představit se, požádat a poděkovat
- používat osvojenou slovní zásobu
- vést jednoduchý rozhovor
- zformulovat jednoduchou otázku a odpověď
- používat základní gramatické prostředky
- pojmenovat věci okolo sebe – ve třídě, bytě
- pojmenovat členy rodiny

- znát názvy dnů v týdnu, denní doby, ročního období, určit čas
- používat základní slovní zásobu v oblasti jídla a potravin
- znát základní pojmy související s cestováním
- orientovat se ve slovníku

1. ročník

- základní slovní zásoba – domov, rodina, škola
- pozdrav, otázka na jméno, otázka „Jak se máš?“, představení se
- poděkování, omluva
- cvičení jednoduchého rozhovoru mezi žáky
- jednoduchá gramatika – věta jednoduchá, základní otázky a odpovědi
- dny v týdnu, měsíce
- číslovky (1 – 100)
- tvorba záporu
- jednotné a množné číslo
- vyjádření souhlasu a nesouhlasu
- čtení anglického textu a překlad
- anglické písničky

2. ročník

- slovní zásoba – oblečení, nakupování (potravin, ovoce, zelenina), zájmová činnost (hračky, koníčky)
- otázky „Kolik je hodin?“, „Máš rád...?“, „Odkud jsi?“
- hodiny, minuty, sekundy
- práce se slovníkem
- město a bydliště
- cestování
- tradiční svátky – Vánoce, Velikonoce
- základní gramatické struktury – slovesa mít a být
- číslovky (100 – 1000), datum (1st January, 24th April)
- anglické písničky a pohádky
- další výběr dle zájmu a schopností žáků

Metody a formy práce

Pracujeme s učebnicí, práce ve dvojicích, práce s literárními texty (říkadla, rozpočítadla, básničky), didaktické hry, práce s videonahrávkou, práce s audionahrávkou.

Mezipředmětové vztahy

Matematika (čísla), výtvarná výchova, hudební výchova, člověk a příroda.

4.2 Matematika a její aplikace

Charakteristika vzdělávací oblasti

Matematické vzdělávání plní nejen funkci všeobecně vzdělávací, ale zejména funkci průpravnou pro odbornou část vzdělávání. Vzdělávací oblast je založena na praktických činnostech, sleduje využití matematických dovedností v běžném životě, posiluje logické myšlení a prostorovou představivost. Žáci si osvojují a prohlubují matematické pojmy, postupy a způsoby jejich užití. Hlavním úkolem je upevnit a prohloubit matematické znalosti a dovednosti podle mentální úrovně žáků a jejich individuálních zvláštností. Ve výuce si žáci zdokonalují numerické řešení úloh z paměti i pomocí kalkulatoru, rozvoj logického myšlení, prostorovou představivost. Kromě vytváření matematických představ, vědomostí, dovedností a návyků je kladen důraz na rozvíjení schopností jejich aplikace v praktických životních situacích a v odborné praxi.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Vzdělávání v dané vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:

- pozitivnímu postoji k matematickému vzdělání
- osvojení si obecně užívaných termínů, symbolů a znaků
- rozpoznání, zkoumání a přiměřenému způsobu řešení problémů
- získávání a vyhodnocování informací kvantitativního charakteru z různých zdrojů
- rozvíjení spolupráce a komunikace při společném řešení stanovených úkolů
- aplikací získaných poznatků v praktických životních situacích a odborné praxi
- dodržování pravidel hygieny a bezpečnosti práce

Výsledky vzdělávání – čísla a početní operace

- provádět aritmetické operace s přirozenými a celými čísly
- řešit slovní úlohy s přirozenými čísly
- zaokrouhlovat čísla, odhadovat výsledky
- provádět základní aritmetické operace se zlomky, desetinnými čísly a procenty
- zvládat práci s kalkulatorem pro kontrolu výsledků

- řešit jednoduché slovní úlohy
- uplatňovat matematické znalosti při manipulaci s penězi, platební kartou

Výsledky vzdělávání – závislosti, vztahy a práce s daty

- používat základní jednotky délky času, hmotnosti a objemu
- využívat převody jednotek v odborných předmětech a praxi
- orientovat se v jednoduchém grafu, tabulce

Výsledky vzdělávání – geometrie v rovině a prostoru

- znát a rýsovat rovinné útvary
- zobrazit jednoduchá tělesa
- vypočítat obvody a obsahy rovinných útvarů a využívat je v praxi
- vypočítat objemy a povrchy těles se zaměřením na využití v praxi
- číst jednoduché technické výkresy

1. ročník

- aritmetické operace s celými a desetinnými čísly
- čísla a číslice, číselná osa, porovnávání přirozených čísel
- pojem desetinného čísla, číselná osa
- sčítání, odčítání, násobení, dělení celých a desetinných čísel – z paměti i písemně
- používání kalkulátoru, odhad výsledků, zaokrouhlování
- bankovky, mince, platební karty, manipulace s nimi (hra na obchod, domácí rozpočet)
- jednotky mezinárodní měrové soustavy SI
- jednotky délky (metr, decimetr, centimetr, milimetr, kilometr), jednoduché převody
- G – rovinné útvary – rýsování, obvod, obsah
- jednoduché konstrukce pomocí pravítka a kružítka
- měření délky s přesností na mm
- rozdělení úsečky (osa úsečky, střed úsečky)
- vzdálenost bodu od přímky
- zlomky a procenta (základní vlastnosti zlomků, číselná osa)
- zlomky $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{5}$, úlohy typu $\frac{3}{3} = 1$, $\frac{2}{4} = \frac{1}{2}$ apod.
- výpočet zlomku z celku, úlohy typu $\frac{1}{2}$ z 12m
- sčítání a odčítání zlomků v jednoduchých příkladech ($\frac{1}{2} + \frac{1}{2}$, $1 - \frac{1}{3}$)
- pochopení významu zápisu smíšeným číslem $2 \frac{1}{2}$ g, $1 \frac{1}{3}$ m
- převod zlomků na desetinná čísla, smíšená čísla typu $1 \frac{1}{2}$ kg, $1 \frac{2}{3}$ ha, $4 \frac{1}{2}$ m
- jednotky času (hodina, minuta, sekunda, den, rok)
- vztah se zlomky $\frac{1}{2}$ hod, $\frac{1}{4}$ hod
- G – osa souměrnosti (příklady z praxe – vystřihování, překládání, rýsování)
- úhel, úhel a jeho velikost, střed kruhu, kružnice

- pojem 1% jako část celku, výpočet 1% z daného celku (peněz, dané úsečky)
- jednotky hmotnosti (kilogram, gram) – výpočty
- jednotky objemu (litr, decilitr, centilitr)/ výpočty
- jednoduché slovní úlohy (výpočet ceny nákupu, placení účtů, poštovních poukázek)
- G – obdélník, čtverec, trojúhelník
- základní pojmy, měření (pomocí provázku, pásma, krejčovského metru)
- obvod obrazce (obvod obdélníka, trojúhelníka, čtverce, výpočet délky plotu kolem pozemku naší školy)
- obsah obrazce ve čtvercové síti, jednotky obsahu
- výpočet obsahu obdélníku, trojúhelníku, čtverce
- opakování učiva

2. ročník

- opakování učiva z 1. ročníku
- řešení matematických úloh z praxe, které obsahují minimálně dva různé početní úkony s celými nebo desetinnými čísly za použití kalkulátoru
- rozvíjení prostorové představivosti pomocí dostupných prostředků a učebních pomůcek
- řešení jednoduchých slovních úloh se zlomky, jejich převod (kuchařské předpisy, pěstitelství apod.)
- obsah čtverce, obdélníku, trojúhelníku, využití v praktickém životě (výpočet obsahu stěn – spotřeba materiálu pro malování, vybělení, pokrytí tapetami, spotřeba látky na šaty, zhotovování stříhů)
- poměr
- dělení v daném poměru (jednoduché úlohy typu: máme rozdělit mezi členy domácnosti celkovou částku v poměru 1:2:3)/
- měřítko plánů a mapy na praktických úlohách (výpočet skutečné vzdálenosti z plánu, kde je znázornění dáno velikostí úsečky)
- G - objemy a povrchy těles
- vlastnosti geometrických těles (hranol, kvádr, krychle)
- rozdíl mezi objemem a povrchem tělesa
- procentový počet, výpočet procentové části, výpočet základu, výpočet počtu procent
- číselné výrazy, výrazy s proměnnou (proměnná cena jednotlivých nákupů)
- úměrnost, přímá a nepřímá úměrnost

- pochopení vztahu „kolikrát více, tolikrát více“ a „kolikrát více, tolikrát méně“ v praktických úlohách
- aplikace vztahů přímé a nepřímé úměrnosti
- výpočet počtu procent a procentové části pomocí přímé úměrnosti
- G – využití výpočtů povrchů a objemů těles (krychle, kvádr) při řešení úloh ze praktického života (výpočet spotřeby vody na zálivku, velikosti bazénu)
- převedení jednotek objemu (1 litr = 1 dm³)
- výpočty dosazováním do vzorců (kvádr, krychle)
- odhad objemu, využití kalkulátoru
- grafy, diagramy, tabulky (čtení grafu, diagram obrázkový, sloupcový, hůlkový, spojnicový, plošné diagramy)
- seznámení s kótováním (určení velikosti předmětu nakresleného na výrobním výkresu)
- technické písmo
- opakování učiva (procvičování učiva na konkrétních úlohách z praktického života)

Učebnice, pomůcky

- Keblová, J. Volková – Matematika (Aritmetika, Algebra pro 1. až 3. ročník odborných učilišť)
- Keblová, J. Volková – Matematika (Geometrie pro 1. až 3. ročník odborných učilišť)
- zábavná matematika – algebra hrou (www.tady.cz; zábavná matematika)
- matematické pohádky Marka Veselého
- P. Šulc – Prázdninová škola
- rýsovací pomůcky, drátěné modely těles, videokazety s danou tematikou, vystřihovací pomůcky k matematice, kartičky se zlomky, papírové modely geometrických těles, bankovky a mince
- L. Šára – Pomůcky do vyučování (pomucky.ic.cz)

Metody a formy práce

Skupinové i frontální vyučování, práce s učebnicí, individuální práce u tabule se slabšími žáky, samostatná práce, práce na tabuli, individuální přístup, didaktické hry (domino, loto, pexeso), práce s chybou, využití diaprojektoru – geometrické úlohy, využití milimetrového papíru, praktické ukázky prostorových útvarů, práce s tabulkami, grafy.

Mezipředmětové vztahy

Základy přírodních věd, výtvarná výchova.

4.3 Informační a komunikační technologie

Charakteristika vzdělávací oblasti

Cílem vzdělávání ve vzdělávací oblasti Informační a komunikační technologie je naučit žáky pracovat s prostředky informačních a komunikačních technologií a pracovat s informacemi. Umožňuje jim získat praktické dovednosti v oblasti využití počítačů a jejich sítí k získávání, zpracovávání a prezentaci informací, ke vzájemné komunikaci s okolím a k seberealizaci při zájmových činnostech. Dovednosti získané v tomto vzdělávacím okruhu umožňují žákům aplikovat je ve všech vzdělávacích oblastech a oborech a využívat je v praktickém životě.

Vzdělávání v dané vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:

- rozvíjení znalostí a dovedností práce s PC
- používání běžného základního a aplikačního programového vybavení
- využívání možností komunikace prostřednictvím výpočetní techniky
- prezentování výsledků své práce prostřednictvím informačních a komunikačních technologií
- efektivnímu využívání informačních a komunikačních technologií a práci s informacemi
- dodržování bezpečnostních opatření při práci s novými technologiemi a uvědomění si rizik spojených s jejich používáním

1. ročník

Výsledky vzdělávání

- zvládnout základní obsluhu počítače – zapnutí, vypnutí, práci s myší
- pracovat s vybranými a přiměřenými výukovými a zábavnými programy podle pokynů
- zvládat psaní známých písmen na klávesnici
- dodržovat pravidla bezpečné a zdravotně nezávadné práce s výpočetní technikou

PC

- základy obsluhy – komponenty (monitor, klávesnice, myš), bezpečnost, zdravotní rizika
- prostředí Windows (plocha, okna, ovládací prvky, menu) + vyzkoušení her (miny, solitare)
- psaní na textovém editoru, ukládání souborů, obsluha vestavěných herních aplikací, práce s grafickým programem (barvy, štětec, sprej, fotografie), výukový software
- počítání na PC (kalkulátor, základy tabulkového procesoru)
- práce s digitálním fotoaparátem (focení, kopírování snímků do PC)
- práce s tiskárnou – nastavení tisku, zkušební tisk textu

Mobilní telefon

- základy volání
- obsluha SMS
- používání MMS

Internet

- základy internetového prohlížeče

2. ročník

Výsledky vzdělávání

- zvládat psaní jednoduchých slov, krátkých vět, popřípadě pracovat se základními symboly alternativní komunikace
- zvládat práci s vybranými jednoduchými výukovými a herními programy
- vyhledávat informace na internetu podle pokynů
- dodržovat pravidla zacházení s výpočetní technikou
- zvládat základní funkce mobilního telefonu – přijetí hovoru, případně zprávy SMS

PC

- komunikace, hledání informací, e-mailová korespondence
- základy bezpečnosti při práci s internetem (která data nesdělujeme, na které výzvy neodpovídáme, co nahlašujeme)
- bezpečná práce s PC – prohloubení pravidel pro komunikaci (sociální sítě, sdělování informací osobních a rodinných apod.)
- základní seznámení s možností antivirových programů

Mobilní telefon

- pravidla pro používání – kde nepoužívat mobil, kde jej vypínat, tlumení vyzvánění, používání vibrací, jak neztratit mobilní přístroj a co hrozí, co dělat v případě ztráty mobilu
- mobil a data – email, internet
- základy bezpečnosti při práci s Internetem (která data nesdělujeme, na které výzvy neodpovídáme, co nahlašujeme)
- komunikace – bezpečnost

Internet

- připojení, základy bezpečnosti při práci s internetem (která data nesdělujeme, na které výzvy neodpovídáme, co nahlašujeme)
- seznámení s webovými aplikacemi umožňující chatování
- užití internetových vyhledávačů

Bezpečnost

- PC je napájen 220 V – nesaháme na zásuvky, zástrčky, apod. – svěříme rodičům, učitelům, zkrátka dospělým
- PC stojí hodně peněz – nic nerozebíráme, nepřenášíme, nepoužíváme sílu, neklepáme do zařízení apod.

Zdravotní rizika

- jak dlouho bychom měli pracovat s PC?
- jak by měla vypadat židle? – správné sezení
- jak byste měli mít daleko oči od monitoru?
- nutnost dělat v práci s PC přestávky
- monitor a jeho čištění

Metody a formy práce

Individuální a skupinová práce, práce s technikou a její obsluha, grafické práce, prezentace, obsluha počítačové sítě, tabulky, pozvánky.

Mezipředmětové vztahy

Matematika, český jazyk, výtvarná výchova.

4.4 Člověk a společnost

Charakteristika vzdělávací oblasti

Vzdělávací oblast Člověk a společnost má nezastupitelnou roli v přípravě žáka na soukromý a společenský život. Vzdělávací obsah je zaměřen na tvorbu humánních mezilidských vztahů v rodině, na pracovišti i v širším celospolečenském kontextu. Důraz je kladen na sounáležitost, vzájemnou úctu, formování etických principů, odpovědnost a toleranci. Žáci si postupně osvojují a upevňují základy vhodného chování a jednání mezi lidmi. Seznamují se se základními právy a povinnostmi a zároveň s problémy, které soužití lidí provázejí. Učí se respektovat a uplatňovat mravní principy, pravidla společenského soužití, rozvíjejí si občanské a právní vědomí.

4.4.1 Základy společenských věd

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Vzdělávání v dané vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:

- využívání získaných poznatků a zkušeností v mezilidských vztazích
- uplatňování získaných dovedností a vědomostí v praktickém životě ve styku s jinými lidmi, při řešení problémů osobního, sociálního i právního charakteru
- respektování lidských práv a důstojnosti každého člověka
- odpovědnosti za vlastní chování a jednání, utváření vlastního úsudku, nenechat se manipulovat
- osvojení si základních vědomostí o podstatě a fungování demokratické společnosti a o právech a povinnostech občanů
- orientaci v právních předpisech a normách každodenního života
- kultivaci osobnosti po stránce etické, estetické i fyzické
- aktivnímu vyhledávání a třídění informací, jejich propojování a systematizaci
- uvědomění si významu jednotlivých složek životního prostředí, jejich ochrany a ekologického jednání

Výsledky vzdělávání – Člověk ve společnosti

- respektovat mravní principy a pravidla společenského chování
- uplatňovat vhodné způsoby společenského chování
- rozlišovat nepřiměřené chování a porušování společenských norem
- být tolerantní k odlišnostem a zájmům minoritních skupin ve společnosti

Výsledky vzdělávání – Člověk jako občan

- orientovat se ve školském systému, chápat pojmy kvalifikace, rekvalifikace
- zvládat běžnou komunikaci s úřady – v případě potřeby umět požádat o radu a pomoc
- orientovat se v působnosti orgánů a institucí sociální a zdravotní péče
- využívat v krizových situacích služeb pomáhajících institucí

Výsledky vzdělávání – Člověk a právo

- vyjmenovat státní symboly naší vlasti
- pojmenovat státoprávní uspořádání v ČR, zákonodárné orgány a instituce státní správy
- vysvětlit práva a povinnosti občanů
- rozeznávat ohrožení sociálně patologickými jevy

Výsledky vzdělávání – Člověk a svět

- uvést vztah ČR k některým mezinárodním organizacím
- popsat nebezpečí a hrozby terorizmu

Výsledky vzdělávání – Člověk a dějiny

- uvést charakteristické znaky nejstarších civilizací
- vyjmenovat jednotlivá historická období našeho státu
- charakterizovat rozdíly v jednotlivých historických etap novověku
- popsat rozdíly života v demokratických a nedemokratických společnostech

1. ročník

Mezilidské vztahy

- čestnost, pravdomluvnost, mravní odpovědnost (mravní profil člověka, jaký jsem a jaký bych chtěl být?, jak mne vidí ostatní lidé)
- negativní charakterové vlastnosti (nečestnost, nepoctivost, ziskovost, sobectví)
- volní vlastnosti charakteru (cílevědomost, trpělivost, vytrvalost a jak jich dosáhnout)
- kamarádství, přátelství
- vztah mezi mužem a ženou, zamilovanost, láska
- vystupování a chování na veřejnosti a ve společnosti
- základní pravidla společenského chování, respektování osobnosti druhého člověka, jeho potřeb a zájmů

- navázání kontaktu – pozdrav, oslovení, představení se, požádání, poděkování
- chování v kině, divadle, v restauraci, v dopravních prostředcích, ve škole
- vztah k starým, postiženým a nemocným občanům
- právo na vzdělání a význam celoživotního vzdělávání (školství v naší zemi, druhy škol, posílání školy)
- trh práce – pracovní uplatnění, kvalifikace, rekvalifikace, pracovní úřady, finanční zabezpečení v době nezaměstnanosti
- základy pracovně právních vztahů (pracovní poměr, pracovní smlouva, zákoník práce, vztah mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem, mzda)
- státoprávní uspořádání
- ústava a zákony, státní znaky a symboly, zastupitelské orgány (prezident, vláda, ministerstva, parlament, volby do zastupitelských orgánů, politické strany)
- lidská a občanská práva, práva a povinnosti občanů
- trestní právo, trestní odpovědnost mladistvých
- Evropská unie a ČR (členské státy EU, postavení ČR v rámci EU)
- mezinárodní vztahy a spolupráce (ekonomická, politická a bezpečnostní spolupráce mezi národy, český komisař v EU, významné mezinárodní spolupráce)
- nejstarší civilizace (pravěk a nejstarší civilizace – Mezopotámie, Fénici, Egypťané, rozdíly mezi životem našich předků a současných lidí)
- historický přehled – vznik státu, státoprávní uspořádání, vlády (stát – subjekt státní moci, ČR – demokratická země s mocí zákonodárnou, výkonnou a soudní, formy vlády – monarchie, republika)
- území českého státu v proměnách času (Sámova říše, Velkomoravská říše, Přemyslovci, Rakousko – Uhersko, samostatná Československá republika – Tomáš G. Masaryk, protektorát Čechy a Morava, Československá socialistická republika, Česká republika)

2. ročník

- opakování učiva z 1. ročníku
- člověk jako jedinečná a neopakovatelná bytost
- jak získávat přátele a dobře vycházet s ostatními lidmi
- asertivita
- svoboda osobnosti, svoboda druhých

- rovnoprávné postavení mužů a žen
- rovnocennost a rovnoprávnost národnostních menšin
- národnostní složení občanů ČR, národnostní problematika, rasismus, tolerance, schopnost dialogu
- kulturní dědictví a tradice v regionu (významné osobnosti, kulturní památky, zajímavá přírodní místa)
- region Střední Morava – hrad Bouzov, historické město Olomouc, Kroměříž – UNESCO, cykloturistika, Hranická propast, arboretum Bílá Lhota, tvarůžky Loštice, folklórní slavnosti apod.
- sociální a zdravotní péče (systém lékařské péče)
- sociální péče o občana – sociální dávky, důchodové zabezpečení (vědět o možnostech sociální péče)
- orgány a instituce zdravotní a sociální péče (sociální a zdravotní odbor, ústavy sociální péče)
- pomáhající organizace (využití služeb pomáhajících institucí v krizových situacích – linka důvěry Olomouc nonstop 588 417 777, linka bezpečí 116 111, centrum krizové intervence Olomouc 585 223 737, ADRA. ROSA, církevní organizace)
- volnočasové aktivity
- životní potřeby a zájmy, vhodné využívání volného času
- význam kultury v životě člověka (kulturní zařízení, divadla, kina, výstavy, muzea)
- záliby jako obohacení života, zájmová sdružení
- vlastní tvořivost (ruční práce, kutilství, sběratelství), aktivní a pasivní zábava
- sport – význam sportu, možnosti sportovního vyžití, sportovní organizace
- nebezpečí nevhodného využívání volného času (trestná činnost mládeže, alkoholismus a toxikomanie, šikana)
- orgány a instituce – obecní, městské a krajské úřady, policejní orgány, soudy, notářství, komunikace s úřady, osobní doklady člověka
- právní vztahy a z nich vyplývající závazky
- protiprávní jednání, trestná činnost mládeže (nebezpečí sociálně–patologických jevů)
- terorismus a jeho hrozba (teroristické skupiny – Al–Kaida. RUF, Hamas aj., mezinárodní spolupráce boje proti terorismu, spolupráce na úrovni států G)

- novověk a nejnovější dějiny (raný novověk, devatenácté století, dvacáté století – první světová válka, Říjnová revoluce, velká hospodářská krize, nacismus, druhá světová válka, Západní a Východní blok, Evropská unie)
- opakování učiva

Poznámka

Výuka zahrnuje situační hry, návštěvy kulturních a společenských akcí, městského úřadu v Prostějově, přednášky lékaře či policistů, výlet v mikroregionu Malá Haná.

4.4.2 Začlenění průřezového tématu Výchova demokratického občana

Charakteristika průřezového tématu

Zahrnuje syntézu hodnot a to spravedlnost, tolerance a odpovědnost. Představuje rozvoj kritického myšlení, vědomí svých práv a povinností a porozumění demokratickému uspořádání společnosti. Vybaví žáka úrovní občanské gramotnosti, která vyjadřuje způsobilost orientovat se ve složitostech, problémech a konfliktech otevřené, demokratické a pluralitní společnosti.

Vycházíme ze zkušeností a prožitků žáků, a tím rozvíjíme jejich kritické myšlení. Důraz je kladen především na praktické aspekty. Výběr příkladů a situací by měl co nejvíce odpovídat realitě života, vyučující by měl pomáhat žákům při hledání odpovědí na otázky a problémy, s nimiž se žáci ve svém každodenním životě setkávají a které prožívají. Je třeba vytvářet prostor pro otevřený dialog, diskusi a vzájemnou spolupráci. Žáci se učí jak být „participovány“, jak vstupovat do rozhodování, politického dialogu a jak ovlivňovat dění ve svém nejbližším prostředí.

Přínos průřezového tématu k naplňování cílů vzdělávání

- podílí se na pochopení významu zákonů pro fungování demokratické společnosti
- rozvíjí disciplinovanost a sebekritiku, učí sebeúctě, sebedůvěře a samostatnosti
- přispívá k utváření hodnot, jako je spravedlnost, svoboda, solidarita, tolerance a odpovědnost
- prohlubuje schopnost aktivního naslouchání a spravedlivého posuzování
- motivuje k ohleduplnosti a ochotě pomáhat druhým
- vede k respektování kulturních, etnických a jiných odlišností

Občan, občanská společnost a stát

- občan jako člen společnosti (jeho práva, povinnosti, schopnost je uplatňovat, přijímat odpovědnost za své postoje a činy)

- Listina základních práv a svobod (právo na svobodu, život, vzdělání, sociální zabezpečení apod., povinnosti dodržovat zákony)
- aplikace znalostí o právech občanů (práva a povinnosti žáka školy)
- porozumět významu řádu, pravidel a zákonů
- soužití s minoritami (vzájemná komunikace, vztah k jinému, zdroje konfliktů)

Formy participace občanů v politickém životě

- demokratické volby (parlamentní, krajské, komunální)
- volby jako projev vůle lidu, volební právo
- obec jako základní jednotka samosprávy státu (instituce, správní orgány)

Občanská společnost a škola

- škola jako model otevřeného partnerství a demokratického společenství

Lidské vztahy

- kulturní rozdíly (jedinečnost každého člověka a jeho individuální zvláštnosti, respektování zvláštností různých etnik a jejich kultur)
- lidské vztahy (právo všech lidí žít společně a podílet se na spolupráci, tolerantní vztahy s jinými lidmi, důležitost integrace jedince v rodinných, vrstevnických a profesních vztazích, uplatňování principu slušného chování – základní mravní normy)
- etnický původ (základní informace o různých etnických a kulturních skupinách žijících v české a evropské společnosti, odlišnost lidí ale i jejich vzájemná rovnost, projevy rasové nesnášenlivosti)

Metody a formy práce

Výklad s návodnými otázkami, práce s učebnicí (H. Kovaříková – Občanská výchova pro odborná učiliště), využití internetu, encyklopedií, sestavení časových přímk, nástěnné tabule, soubory historických pojmů, projekt – zajímavý úsek dějin, regionální historie – Prostějovsko, návštěva muzea, diskuse, řízený rozhovor, beseda, soutěže, scénky, malé projekty, nástěnky, tematické vycházky.

Mezipředmětové vztahy

Matematika, český jazyk, informatika, člověk a příroda – zeměpis.

4.5 Člověk a příroda

Charakteristika vzdělávací oblasti

Vzdělávací oblast Člověk a příroda dává žákům příležitost poznávat přírodu jako systém, jehož součástí jsou vzájemně propojeny, působí na sebe a ovlivňují se. Rozvíjí u žáků pochopení přírodních zákonitostí, porozumění jim, získávání základních poznatků a dovedností z fyzikální, chemické, přírodovědné a zeměpisné oblasti. Ve vzdělávací oblasti se u žáků formují dovednosti a postoje důležité pro pochopení vlivu člověka na životní prostředí a možnosti využití přírodovědných znalostí ve prospěch ochrany přírody.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Vzdělávání v dané vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:

- rozvíjení schopností získávat informace při řešení přírodovědných problémů a pracovat s nimi
- porovnávání a zobecňování nových poznatků a vlastních zkušeností a jejich využití v praktickém životě
- porozumění vztahům a souvislostem mezi činnostmi lidí, přírodním a životním prostředím
- osvojení si základního principu šetrného a odpovědného přístupu k životnímu prostředí v osobním a profesním jednání
- chápání základních vztahů v různých ekosystémech
- respektování zásad ekologie a uvědomění si významu jednotlivých složek životního prostředí i prostředí jako celku
- získání základních znalostí z oblasti fyzikálních a chemických jevů
- využívání prostředků moderních technologických postupů
- porozumění geografickým objektům, jevům a působení vnitřních a vnějších procesů v přírodní sféře

4.5.1 Základy přírodních věd

Výsledky vzdělávání – Základy přírodopisu

- získat základní vědomosti o přírodě a přírodních dějích
- popsat základní stavbu těla rostlin
- znát vybrané zástupce rostlin a živočichů
- prokázat znalost významu rostlin a živočichů

- vysvětlit význam hospodářsky důležitých rostlin a zvířat
- dodržovat zásady bezpečného chování v přírodě

Výsledky vzdělávání – Základy ekologie

- vysvětlit podstatu potravních řetězců
- rozlišovat základní rozdíly mezi ekosystémy a popsat ekosystémy vytvořené člověkem
- uvést zástupce v nejbližším ekosystému a vztahy mezi nimi
- vysvětlit zásady chování v chráněné oblasti
- dodržovat pravidla pro třídění odpadů

Výsledky vzdělávání – Základy fyziky

- určit společné a rozdílné vlastnosti látek
- změřit některé fyzikální veličiny vybraných látek a těles
- využívat poznatky o jednoduchých strojích v praxi
- uvést rozdíly jednotlivých druhů energií a jejich využitelnosti
- znát důsledky působení nadměrného hluku

Výsledky vzdělávání – Základy chemie

- rozlišit výchozí látky jednoduchých chemických reakcí
- vyjmenovat produkty průmyslového zpracování ropy
- popsat využitelnost anorganických sloučenin – oxidů, hydroxidů, kyselin a solí
- využívat chemické látky v praxi s ohledem na životní prostředí a zdraví člověka
- znát pravidla bezpečného zacházení s chemickými výrobky

Výsledky vzdělávání – Základy zeměpisu

- používat základní kartografickou a topografickou terminologii
- objasnit důsledky pohybů Země
- orientovat se na mapě světa a vyhledat světadíly a oceány
- ukázat na mapě státy EU a uvést postavení ČR v Evropě
- vědět o významu vlivu podnebí na rozvoj a udržení života na Zemi

1. ročník

Základy přírodopisu

- obecná biologie a genetika (základní poznatky o vzniku života, obecné základy živých soustav, dědičnost, přenos dědičných informací, choroby a vrozené vady)
- vznik života – základní projevy života, organismy a jejich třídění (vznik a vývoj Země jako celku, vznik a vývoj atmosféry, organické a anorganické látky, vznik a projevy života – výživa, dýchání, růst, rozmnožování, vývin, reakce na podněty, názory na vznik života, třídění organismů – rostliny, živočichové, houby, bakterie)/
- biologie rostlin – stavba těla, význam rostlin a jejich ochrana, hospodářsky významné rostliny, chráněné rostlinné druhy, jedovaté a léčivé rostliny (význam jednotlivých částí těla vyšších rostlin – kořen, stonek, list, květ semeno, plod, funkce rostlin – fotosyntézy, dýchání, příjem vody, výživa, růst, poznávání běžných druhů a zástupců rostlin – obilniny, ovoce, zelenina, stromy, pokojové a okrasné rostliny, ovocné stromy, keře, životní podmínky rostlin – životní prostředí, ekologické zemědělství, ochrana rostlin – umožňují život dalším organismům, produkují organickou hmotu a kyslík, kořeny zpevňují půdu apod., chráněné rostliny, léčivé rostliny, plody jedovatých rostlin)

Základy ekologie

- společenstva – přirozené a umělé, druhy ekosystémů, rovnováha v ekosystémech, vzájemné vztahy (ekosystémy – dělení podle organismů, zásahu člověka, prostředí, býložravci, masožravci, houby, bakterie, plísně, symbióza – kanibalismus)
- potravní řetězce (soubor organismů, které jsou na sobě potravně závislé – pastevně kořistnický, rozkladný, parazitický)

Základy fyziky

- druhy látek a jejich základní fyzikální vlastnosti, měřené veličiny (látka a těleso, skupenství látek a jejich částicová stavba, měřené veličiny – délka, hmotnost, objem, hustota, teplota, čas)
- tělesa – pohyb a síla (pohyb rovnoměrný a nerovnoměrný, pohyb přímočarý a křivočarý, výpočet rychlosti, dráhy a času, síla a její účinky, Newtonovy zákony, otáčivé účinky síly, gravitační pole a gravitační síla, přímá úměrnost mezi gravitační silou a hmotností tělesa)
- jednoduché stroje – využití v praxi (páka, kladka, páčidlo, otvírák, vesla, dveře, váhy, kleště, nůžky – jednoduchost konstrukce a principu)

Základy chemie

- nejjednodušší chemické reakce základních prvků (chemické prvky, chemické sloučeniny, klasifikace chemických reakcí, faktory ovlivňující rychlost chemických reakcí)
- základní organické sloučeniny (uhlovodíky, paliva, přírodní látky)
- základní anorganické sloučeniny (oxidy, kyseliny a hydroxidy, kyslíkaté a nekyslíkaté soli)
- směsi (suspenze, emulze, pěna, mlha, dým, aerosol)

Základy zeměpisu

- kartografie a topografie (geografická kartografie a topografie, terminologie, tvar planety Země)
- přírodní obraz Země (krajinná sféra – přírodní sféra, složky a prvky p přírodní sféry)
- sluneční soustava, vesmír, Slunce, Země (Země ve vesmíru – tvar, velikost, pohyby Země, střídání dne a noci, počasí, časová pásma, sluneční soustava a pohyby jejích těles, měsíc, orientace na obloze, Slunce – hvězda, centrum sluneční soustavy, vesmír – kosmický prostor)
- světadíly a oceány, státy světa a EU (Asie, Afrika, Antarktida, Amerika, Evropa, Oceánie a Austrálie, zeměpis světadílů, Atlantický oceán, Severní ledový oceán, Jižní oceán, Tichý oceán, Indický oceán, státy světa – regiony, obyvatelstvo, EU – mezinárodní organizace, zahrnuje 27 evropských států)

2. ročník

základy přírodopisu

- opakování učiva z 1. ročníku
- biologie živočichů – živočišná společenstva, domácí a volně žijící zvířata, hospodářsky významné druhy, kriticky ohrožené druhy, ochrana živočichů (zástupci živočichů podle životního prostředí – vody – ryby, vzduch – ptáci a hmyz, země – plazi, obojživelníci, savci, význam a ochrana živočichů – domestikace, chov domácích zvířat, hospodářsky významné druhy, ochrana ošetřená zákonem 114/9sb., etologie – projevy chování živočichů, kriticky ohrožené druhy – červený seznam ohrožených druhů, zvířata v ZOO – nejčastěji chovaná zvířata, nebezpečí při styku se zvířaty)
- neživá příroda – horniny, nerosty, půdy, praktický význam (magma a horniny, zvětrávání, usazené horniny, přeměněné horniny, minerály a jejich vznik, ložiska a jejich vznik, vlastnosti, praktický význam a využití, určování jejich vzorků, principy krystalografie, složení a vlastnosti a význam půdy pro výživu rostlin, hospodářský význam pro společnost, nebezpečí

a příklady její devastace, možnosti a příklady rekultivace, praktické poznávání přírody – pozorování, lupa, mikroskop, atlasy, herbáře, sbírky)

- zásady bezpečného chování v přírodě (oheň rozdělávat pouze na vyhrazených místech, nerušit, nepronásledovat zvířata, odpad odnášet sebou, netrhat rostliny, nelámat větve, pohybovat se po vyznačených stezkách, dát pozor na klíšřata apod.)

základy ekologie

- ochrana přírody a životního prostředí – globální problémy a jejich řešení, chráněná území (Národní parky, Chráněná krajinná oblast, Přírodní rezervace, Přírodní památky, region – přírodní park Velký Kosíř, přírodní památka Nebeský rybník, přírodní rezervace Bučina u Suché louky apod.)
- hospodaření s odpady, ekologické havárie (vhodné materiály, obaly, recyklace, využití odpadu – výroba páry a vytápění, nebezpečný odpad – spalovny, máloodpadová technologie, neodpadová technologie, Černobyl, únik ropy do moře – Mexický záliv, únik chemických látek do vody, otrava ovzduší apod.)

základy fyziky

- elektromagnetické a světelné zdroje (zdroj napětí, spotřebič, spínač, elektrický náboj, měření elektrického proudu, magnetická síla, bezpečné chování při práci s elektrickými spotřebiči, světelné zdroje, rychlost světla, lom a vlastnosti světla, měsíční fáze)
- energie – druhy a využitelnost (formy energie – polohová a pohybová, vnitřní energie a teplo, elektrická energie, práce, využití elektrické energie, biomasy, větru, vody, solární energie)
- zvukové děje – vlastnosti zvuku, škodlivost hluku (zvukové zdroje a šíření zvuku, tón, výška tónu, ucho, chvění, rezonance zvuku, rychlost šíření zvuku, ozvěna, ochrana před škodlivým hlukem – zvukové izolanty, protihlukové stěny, ohleduplnost)

základy chemie

- využití chemie v praxi v souvislosti se zaměřením (chemický průmysl v ČR, průmyslová hnojiva, tepelně zpracovávané materiály, plasty a syntetická vlákna, pesticidy, hořlaviny, léčiva a návykové látky)
- bezpečnost zacházení s chemickými látkami a výrobky (nebezpečí ohrožení zdraví, vznik nemocí – astma, alergie, bezpečnostní předpisy, ochranné pracovní prostředky, skladování chemických prostředků, dostatečná koncentrace kyslíku v ovzduší, legislativa – zákon 356/2003 sb. – o chemických látkách a přípravcích)

základy zeměpisu

- Česká republika (zeměpisná poloha, rozloha, přírodní poměry, obyvatelstvo, hospodářské a politické postavení, regiony, místní region – charakteristika)
- podnebí a počasí ve vztahu k životu organismů (vliv podnebí na rozvoj a udržení života na Zemi)
- živelné pohromy, sluneční soustava, vesmír, Slunce, Země (pohromy přírodní, způsobené člověkem – zemětřesení, povodně, tsunami apod., vesmír – vznik, velikost, stáří, zákony vesmíru, Slunce a sluneční soustava, Země – planeta sluneční soustavy)

Metody a formy práce

Základy přírodopisu a základy ekologie: samostatná práce v lavici, skupinová práce, práce ve dvojici, využití nástěnných obrazů, přírodní materiály, trvalé preparáty, mikroskop, atlasy, encyklopedie, videonahrávky, využití internetu, projekty – příroda kolem nás, kvízy, soutěže, doplňovačky, botanické a zoologické klíče, vycházky.

Základy fyziky: skupinové vyučování, samostatná práce v lavici, praktické ukázky pomůcek, využití internetu, praktická cvičení.

Základy chemie: skupinové vyučování, výklad pomocí videokazet, seznámení s MF CH tabulkami.

Základy zeměpisu: skupinové vyučování, práce s mapou, práce se slepou mapou, práce ve dvojicích, práce s testy, využití internetu, atlas, encyklopedie, práce s odbornou literaturou, videonahrávky.

Mezipředmětové vztahy

Základy přírodopisu a základy ekologie: chemie, fyzika, zeměpis, tělesná výchova, výtvarná výchova, rodinná výchova.

Základy fyziky: matematika, zeměpis, přírodopis, občanská výchova.

Základy chemie: přírodopis, fyzika, matematika, zeměpis, rodinná výchova.

Základy zeměpisu: český jazyk, matematika, výtvarná výchova, přírodopis, hudební výchova, občanská výchova.

4.5.2 Začlenění průřezového tématu Environmentální výchova

Charakteristika průřezového tématu Člověk a životní prostředí

- učí je pochopení komplexnosti a složitosti vztahů člověka a životního prostředí
- umožňuje sledovat a uvědomovat si dynamicky se vyvíjející vztahy mezi člověkem a prostředím při přímém poznávání aktuálních hledisek ekologických, ekonomických, vědeckotechnických, politických a občanských

- vede jedince k účasti na ochraně a utváření prostředí a ovlivňuje životní styl a hodnotovou orientaci žáků i k možnostem různých variant řešení environmentálních problémů
- zdůrazňuje pochopení základních přírodních zákonitostí a souvislostí, postavení člověka v přírodě a funkce ekosystémů ve vztahu k lidské společnosti, tj. pro zachování podmínek života, pro získávání obnovitelných zdrojů surovin a energie i pro mimoprodukční hodnoty
- problematika vlivů prostředí na vlastní zdraví i na zdraví ostatních lidí
- vede k poznání důležitosti péče o přírodu a poukazuje na vlivy lidských činností na prostředí

Přínos průřezového tématu k naplňování cílů vzdělávání

- vede k uvědomování si podmínek života a možností jejich ohrožování a umožňuje pochopení souvislostí mezi lokálními a globálními problémy
- poskytuje znalosti, dovednosti a pěstuje návyky nezbytné pro každodenní žádoucí jednání občana vůči prostředí, rozvíjí porozumění vztahům člověka a prostředí a důsledkům lidských činností na prostředí
- ukazuje příklady žádoucího i nežádoucího jednání z hlediska udržitelného rozvoje, vede k odpovědnosti k ochraně přírody a přírodních zdrojů
- napomáhá rozvíjení spolupráce v péči o životní prostředí na místní i regionální úrovni
- vede k vnímavému a citlivému přístupu k přírodě a přírodnímu a kulturnímu dědictví
- směřuje k využívání poznatků z jednotlivých vzdělávacích oblastí při řešení regionálních environmentálních problémů

Ekosystémy

- les (význam lesa, charakteristika společenstva, typické populace a vazby mezi nimi)
- pole (význam a obhospodařování polí, vliv člověka na změny okolní krajiny)
- louka (význam hospodaření)
- vodní zdroje (charakteristika, lidské aktivity spojené s vodním hospodářstvím, důležitost pro krajinnou ekologii)
- lidská sídla (umělý ekosystém, jeho funkce a vztahy k okolí)
- kulturní krajina (aktuální problémy životního prostředí)

Základní podmínky života

- voda (klíčový význam vody pro existenci života, ochrana vody, zdroje znečištění, druhy vody)
- ovzduší (význam pro život na Zemi, znečišťování ovzduší, klimatické změny)

- půda (druhy půdy, rekultivace, ekologické zemědělství)
- energie (využívání energie, alternativní zdroje energie)
- přírodní zdroje surovinové a energetické (význam a získávání, vyčerpatelnost, využitelnost, principy s přírodními zdroji)

Vztah člověka k prostředí

- naše obec (přírodní zdroje, způsoby využívání a řešení odpadového hospodářství, zajišťování ochrany životního prostředí v obci)
- náš životní styl) ekologický přístup k prostředí lidských sídel, odpadové hospodaření)
- lokální ekologické problémy a jejich řešení
- prostředí a zdraví (rozmanitost vlivů prostředí na zdraví člověka, možnosti a způsoby ochrany zdraví, využívání přírodních produktů k prevenci nemoci)
- nerovnoměrnost života na Zemi (rozdílné podmínky prostředí a rozdílný společenský vývoj na Zemi, příčiny a důsledky zvyšování rozdílů globalizace)

Lidské aktivity a problémy životního prostředí

- doprava a životní prostředí
- průmysl a životní prostředí (vztahy průmyslu k ochraně životního prostředí)
- odpady a hospodaření s nimi
- druhotné suroviny
- kulturní památky a ochrana přírody (význam ochrany přírody, organizace ochránců přírody)

Poznámka

Možnost využití ekologických výukových programů středisek ekologické výchovy Pavučina, standardy Junáků tzv. Stezka, Environmentální výchova: od cílů k prostředkům – J. Činčera, projekty, vycházky, exkurze, školy v přírodě, mapy, internet, možnosti daného regionu.

4.6 Umění a kultura

Charakteristika vzdělávací oblasti

Vzdělávání v oblasti **Umění a kultura** přináší umělecké osvojení světa, tzn. osvojování s estetickým účinkem. Žáci si rozšiřují poznání prostřednictvím tvůrčích činností, které vycházejí z jednotlivých druhů umění a zaměřují se na tvorbu, vnímání a interpretaci, a to jak vlastní produkce, tak produkce ostatních, včetně uměleckých děl.

Uplatňováním různých výrazových prostředků podporuje rozvoj specifického citění, vnímání, myšlení a tvůrčích schopností. V tvořivých činnostech je rozvíjena zejména nonverbální komunikace, a to užíváním základních vyjadřovacích prostředků zvuku, obrazu, gesta, pohybu.

4.6.1 Hudební výchova

- rozvíjí hudebnost žáků a jejich pohybovou kulturu
- zprostředkovává poznávání a chápání hudebního bohatství národů
- vytváří kladný vztah k hudbě a rozvíjí potřebu hudby jako nedílné součásti života
- ukazuje žákům hudbu jako přirozenou součást života, zbavuje je strachu z vokálního, instrumentálního a pohybového projevu
- vybavuje je základní hudební gramotností a ukazuje, že hudba se může pro člověka stát důležitým prostředkem k uspokojení cílových potřeb

Výsledky vzdělávání

- zpívat písně v rozsahu přiměřeném individuálním schopnostem
- využívat přiměřeně svým schopnostem jednoduché hudební nástroje k doprovodné hře
- improvizovat v rámci jednoduchých hudebních forem
- rozlišit základní hudební nástroje – tvar, zvuk
- soustředit se na poslech skladeb různých žánrů
- orientovat se v základních hudebních pojmech a žánrech
- měnit pohyb podle tempových a rytmických změn
- vytvářet pohybové improvizace na základě individuálních schopností a dovedností
- využívat hudbu jako zdroj relaxace

1. ročník

hudební výchova

- vokální a instrumentální činnosti
- dechová cvičení – klidný nádech, hospodárné dýchání, frázování – fráze na jeden nádech, rychlý nádech mezi frázemi
- hudební rozcvičky (zvuk deště, zvuk kačenek, klus koní)
- artikulační cvičení – článkování hlásek, nácvik správné, jasné, zřetelné a zvučné výslovnosti, frázování (máma mává, bum–bum, ouvej–jouvej, pele–mele, piliny–piliny)
- dechová cvičení – správné držení těla, včelky, byla jedna tetka
- hlasová cvičení – upevňování osvojených pěveckých dovedností, vyrovnávání vokálů
- sluchová cvičení – opakování tónů, melodie, intonace intervalů
- pěvecké činnosti – hudební rozcvičení (např. zvuk velkých zvonů), jednoduchý dvojhlas v tercii – Holka modrooká, Hej meduli, Holubička lítá
- zpěv lidových a umělých písní (tématika regionu, roční období, táborové písně, písně Skoumala, Svěráka, Uhlíře, Vodňanského, trampské písně, muzikálové písně)
- instrumentální činnosti – nejelementárnějším doprovodem je „hra na tělo“, rytmické doprovázení písně pomocí „vlastních instrumentů“ (dřívka, plechovky, plíšky, vařečky)
- jednoduchý doprovod na Orffovy nástroje

hudebně poslechová činnost

- hudební nástroje a hudební uskupení
- hudební styly a žánry – chápání jejich funkcí vzhledem k životu jedince a společnosti
- vhodná motivace před poslechem – základní poučení o díle, době vzniku, skladateli, rozhovory s žáky po poslechu skladby
- hudební pojmy, notová osnova, hudební klíč
- orientace v hudebním prostoru – postihování hudebně výrazových prostředků a struktury hudebního díla, interpretace hudby
- postřehová hra s klavírem (žáci reagují na změnu tempa a rytmu – Prší, prší, Jedna–dvě–Honza jde, Okolo Třeboně, Jdou, vojáci jdou, Chodíme, chodíme – střídáme dvoudobé metrum s třídobým)
- nácvik malovaných písní (Běží liška k Táboru)

- poslech reprodukované hudby
- hudebně pohybové činnosti
- rytmická cvičení (hra na „sochy“, krátké verše či říkadla – ene–bene–Emane, šmidli–fidli)
- správné držení těla a ovládání vlastního těla, základní tělesné pohyby – stoj, klek, sed, leh
- orientace v prostoru
- pohybové reakce na změny v proudu znějící hudby – tempové, dynamické, rytmicko–metrické, harmonické
- rytmicko – dramatické hry (pohyb, soustředění, procítění – hra „na kytičky“)
- hudebně pohybové hry (hra na „chůzi“ – bubínek je medvěd, tamburína čáp)
- pohybové vyjádření hudby – improvizace

2. ročník

Hudební výchova

- vokální a instrumentální činnosti
- ekonomie dechu – v tom královském sídle, hospodárné dýchání (nácvik dechové opory, hledání „otisku“ – motivace vyprávěním o moři, krásné louce, horkém písku)
- rozcvičování mimických svalů (tvář jako hudební nástroj, rty – žabičky, dolní čelist – svolávání drůbeže, cvičení není samoúčelné - žáci si uvědomují vlastní já)
- artikulační cvičení a jazykolamy (letěl jelen jetelem, drbu vrbu, řežu – žeru, vlky – plky)
- hospodárné dýchání – nácvik dechové opory
- sluchová cvičení – rozlišení durové a mollové tóniny
- hlasová cvičení – další vyrovnávání vokálů
- reflexe vokálního projevu – vlastní vokální projev a projev ostatních, hledání možnosti nápravy hlasové nedostatečnosti (transpozice melodie, využití jiné hudební činnosti)
- pěvecké činnosti (motivace písně, nálada písně, obsah textu, komu ji zpíváme, nácvik melodie na vokálu, fixace tempa)
- zpěv umělých a lidových písní s doprovodem hudebního nástroje (nástrojů je rozdáno několik, ostatní žáci doprovází „hrou na tělo“)
- vyjádření hudebních i nehudebních představ pomocí hudebních nástrojů
- tvorba doprovodů pro hudebně dramatické projevy

- rozvíjení hudební tvořivosti
- správné uplatňování rytmických a rytmicko-melodických Orffových nástrojů

Hudebně poslechové činnosti

- využití nejznámějších skladeb z oblasti vážné i populární hudby
- hudební dílo a jeho autor – hudba v kontextu s jinými díly, dobou vzniku, životem autora
- návštěva koncertu, opery
- významné sémantické prvky a jejich význam v hudební skladbě – zvukomalba, dušermalba, pohyb melodie, pravidelnost a nepravidelnost hudební formy
- vyjádření k obsahu skladeb, verbalizace pocitů, interpretace znějící hudby – slovní charakteristika, vlastní soudy a preference
- kvalita tónů – délka, síla, barva, výška, vztahy mezi m tóny – souzvuk, akord
- poslech taneční hudby různých žánrů („Babičko, prosím tě, nech ten svetr...“)
- filmové písně a skladby (Titanic, Pearl Harbor, Piráti s Karibiku, Harry Potter, Princezna ze mlejna, S čerty nejsou žerty, Zlatovláska)
- „diskotéka“ (třída hádá skladbu i zpěváka)

Hudebně pohybové činnosti

- rytmizace říkadel (Ze škatule leze drát, chce se učit tancovat)
- orientace v prostoru – pamětné uchování a reprodukce pohybů prováděných při tanci a pohybových hrách
- základní kroky jednoduchých tanců – polka, valčík, čardáš
- pohybové hry s popěvky a říkadly („my dáme ruku tam, my dáme ruku sem a tak s ní zatřesem a honky – tonky z legrace rotace)
- pohybové vyjádření hudby v návaznosti na sémantiku hudebního díla – improvizace, pantomima
- hudební hádanky a sluchové hry (P. Lutner)
- hudebně relaxační techniky a muzikoterapie (léčivý vliv hudby, rezonanční deska, prvky snoezelu, hladina alfa)

4.6.2 Výtvarná výchova

- vytváří předpoklady pro vnímání estetické kvality světa a vlastního života
- různorodé výtvarné prostředky, které jsou využívány při tvůrčích činnostech, jsou nástrojem pro sebevyjádření a seberealizaci každého žáka podle jeho individuálních schopností
- vzdělávací obsah výtvarné výchovy umožňuje vyjádřit vnitřní svět fantazie, představ, emocí, zkušeností a poznatků
- rozvíjí schopnost komunikovat prostřednictvím barev, linií a tvarů a má pozitivní vliv na emoční rozvoj, vnímavost, poznání a socializaci žáků
- je vytvářen vztah ke kulturnímu bohatství společnosti zejména přímým kontaktem a uměleckými díly prostřednictvím návštěv muzeí, galerií a výstav

Výsledky vzdělávání

- dokázat se soustředit na výtvarnou činnost a usilovat o její dokončení
- uplatňovat základní dovednosti při přípravě, realizaci a prezentaci vlastní výtvarné práce či tvůrčího záměru
- při vlastní tvorbě vycházet ze svých zkušeností, představ, myšlenek a emocí
- uplatňovat linie, barvy, tvary a objekty v ploše i prostoru pro vlastní vyjádření i při společné tvůrčí práci
- volit vhodné prostředky a postupy pro vlastní výtvarné vyjádření a experimentovat s nimi
- umět sdělit (slovně, mimoslovně) (obsah nebo záměr vlastní tvůrčí práce a umět položit otázky ostatním
- vnímat a komunikovat o obrazech běžné i umělecké produkce
- umět se vhodně chovat při návštěvě muzeí, galerií, výstav a kulturních památek

1. ročník

- rozvíjení smyslové citlivosti – vizuálně obrazné prostředky pro vyjádření elementů
- kresba – výrazové linie, kompozice v ploše
- vzájemné vztahy – podobnost, kontrast, rytmus
- vytváření sestav ve statickém i dynamickém chápání
- vizuálně – obrazné prostředky pro vyjádření objektů a jejich jednoduchých seskupení

- vytváření vztahů mezi uvnitř a mezi objekty
- reflexe zrakového vnímání – uplatnění vlastní tvůrčí činnosti
- vizuálně obrazná vyjádření – přejatá i osobně vytvořená
- kategorizace představ, prožitků, zkušeností
- tipy vizuálně obrazných vyjádření – hračky, komunikační grafika, animovaný film, reklama
- pohyb těla, jeho umístění do prostoru, akční tvar malby a kresby
- individuální, skupinová interpretace práce – porovnání v sociálním okruhu třídy
- spontánní výtvarné činnosti – kresba, malba (zážitky a dojmy z osobního a společenského života)
- nové techniky – asambláž, mědiryt, linoryt, dřevořez, suchá jehla
- „malovaná muzika“ – náročnější „vcítění se“ do atmosféry výtvarného díla (reprodukce mistrů – vyvolání sluchových, taktilních, čichových představ – na vybraný hudební motiv malují žáci svoje představy)
- výtvarné vyjádření pocitů (biologických – hlad, psychologických – radost, zlost, Clavelův příběh O černém beránkovi a bílém vlkovi)
- využívání přírodnin, jejich dotváření
- cvičení perspektivy a její přenos do plošného ztvárnění (vystřižené obrysy postav a předmětů žáci skládají v obraz tak, aby velikost odpovídala skutečnosti)
- hra „s přehnanou perspektivou“
- modelování náročnějších tvarů, využívání dřívěk, špachtlí
- prostorové práce s drátem, a pletivem (skelety postav v pohybu, spící postavy)
- dotváření artefaktů (na skelet kusu pomalované gázy, jutoviny, novinového papíru)
- umístění a prezentace artefaktů v prostoru třídy, dvorku, parku – prezentace
- výtvarné zpracování plakátu
- základní druhy výtvarného umění
- fotografie, elektronické obrazy, grafiky, uplatnění písma
- rozlišování, třídění a hodnocení výsledků tvůrčích činností vlastních i ostatních

2. ročník

- rozvíjení smyslové citlivosti, přenášení prostoru na plochu
- experimentální řazení, seskupování, zmenšování, zvětšování, vrstvení tvarů a linií v ploše i v prostoru
- přírodní děje, jejich vznik, průběh – bouře, mlha, vichřice, mraky
- kategorizace představ, prožitků, zkušeností, poznatků
- architektura v našem regionu (secese, historismus, funkcionalismus, dnešní stavby, podnikatelské baroko – vycházka)
- práce s uměleckým dílem (experimenty s reprodukcemi uměleckých děl – hledání detailu, základy geometrických tvarů, skládání, deformování, dotváření kresbou a barvou, roláž)
- kresebné etudy, etuda s linií jako výtvarným prostředkem
- techniky kresby – tužka, perko, uhel, rudka, dynamická kresba, kresba křídami, pastely
- teorie barev – „Goethův barevný kruh (teplé a studené barvy, odstíny)
- tematické práce (Vánoce, Velikonoce, pálení čarodějnic, jak slaví v jiných zemích)
- „výtvarný nonses“ (bláznivý podzim, pomalování starých rukavic, dřevných košů)
- výtvarné ztvárnění konkrétního pocitu (čichání k citronové kůře, ochutnávka kyselého plodu – „kyselá muzika“)
- „ptačí dům“ – kolektivní práce (karton, textil, papír, ptačí nájemník – budování sociálního cítění a odpovědnosti)
- lidská postava (figury dynamické, odpočívající, nudící se – kontura uhlem)
- ilustrace dětských knih (Svolinský, Trnka, Lhoták, Pilař)
- keramická dílna – modelování z hlíny, glazování (tvořivost, kreativita, relaxační technika)
- dekorativní práce – zvyšování počtu dekorativních prvků, viněta, obal, ornament – geometrické tvary
- koláže s těstovin – lepení, barvení (voňavé obrázky)
- prostorová práce (symetrické a asymetrické kompozice)
- kašírování (hlava zvířátka, tělo z látky)
- kreslení kruhových tvarů – ovoce, květiny
- čtverec, obdélník – ubrus, šachovnice, okno, ručník

- bankovka – grafika, ornament, portrét maminky místo státníka
- vnímání, porovnávání a hodnocení vlastních prací a prací ostatních
- návštěva muzea, výstav
- bytová kultura (časopisy o bydlení, pořady v TV)
- design a estetická úroveň předmětů denní potřeby

4.6.3 Dramatická výchova

- pomáhá utvářet aktivní, tvořivou, vnitřně bohatou osobnost otevřenou světu, schopnou sociálního porozumění a spolupráce
- využívá především dramatické improvizace
- v dramatických hrách dostávají žáci příležitost zažít situace, se kterými se mohou v životě skutečně setkat a které si tak mohou předem prozkoumat a připravit se na ně
- žáci mají možnost vyzkoušet si i roli někoho jiného a podívat se na problém jejich očima
- umožňuje vychovávat tvořivou a vnímavou osobnost, která je schopna vnímat skutečnost kolem sebe v celé její hloubce a složitosti a orientovat se v ní, měnit svoje postoje a respektovat druhé lidi a jejich názory

Výsledky vzdělávání

- dodržovat základy hlasové hygieny a správného držení těla
- uplatňovat kultivovaný mluvený a vhodný pohybový projev
- rozvíjet schopnost soustředění a pozornosti
- propojovat pohybové dovednosti s verbálním a neverbálním vyjadřováním
- rozlišovat herní a reálnou situaci
- spolupracovat ve skupině při tvorbě jevištní situace a využívat různých výrazových prostředků
- naučit se na základě vlastní zkušenosti dodržovat pravidla hry

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Vzdělávání v dané vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:

- rozvoji vlastních tvůrčích schopností prostřednictvím vlastní tvorby, vnímáním a interpretací produkce vlastní i ostatních, včetně uměleckých děl

- schopnosti koncentrovat pozornost a usilovat o sebevyjádření a seberealizaci
- obohacování komunikace slovní a zejména mimoslovní využíváním vyjadřovacích prostředků jednotlivých druhů umění
- rozvíjení vnímavosti, obraznosti, představivosti, fantazie a intuice

1. ročník

- psychosomatické dovednosti
- rozvíjení herních dovedností (metoda jednání v herní situaci)
- práce s dechem (důležitost dechové opory a správného místa nádechu, dechové výdrže – metoda „otisku“)
- správné tvoření hlasu – šeptání, mluvení nahlas, kontrast, verbální a nonverbální komunikace
- držení těla)aktivní postoj – tzv. zpevnění na kamínek, nácvik aktivace přes tzv. kouzelné kalhoty)
- dramatické hry a cvičení, herní dovednosti (hra s pravidly, dramatická fikce, etudy)
- vstup do role, jevištní postava (horká židle, chůze postavy, zápisky z deníku)
- dramatická improvizace, improvizovaný dialog
- sociálně komunikační dovednosti – komunikace v běžných životních situacích, prezentace, reflexe a hodnocení, spolupráce, organizace tvůrčí skupinové práce
- konflikt a jeho řešení

2. ročník

- psychosomatické dovednosti
- rozvíjení herních dovedností
- práce s dechem (ekonomie dechu – př. cvičení V tom královském sídle, měli mouchu v jídle...)
- správné tvoření hlasu (výborně rozeznávají hláskou je J – představa stromu obsypaného jablky, jablko se utrhne a padá dolů jũũũũũ–bum, hlasová rozcvičení na hlásky M, N)
- správné držení těla (lze použít hru „na rostoucí strom“)
- práce na postavě, náměty a témata dramatických situací
- dramatická situace, příběh, inscenační tvorba, komunikace s divákem

- základní stavební prvky dramatu (pět prvků podle Freytaga)
- základní dramatické druhy a žánry (tragedie, komedie, hudební formy – muzikál, opery, opereta)
- současné dramatické umění a média – divadelní, filmová, televizní, rozhlasová a multimediální tvorba
- vybrané etapy a typy světového a českého divadla (Národní divadlo, Husa na provázku, Metropolitan Opera New York apod.)
- výrazné osobnosti české a světové dramatické tvorby (básníci, herci, dramatici)

Metody a formy práce

Hudební výchova: práce se zpěvníkem, nácvik jednohlasu, nácvik vícehlasu, hra na hudební nástroje, poslech hudebních ukázek, taneční aktivity, vyjádření hudby pohybem, CD přehrávač, využití internetu, návštěva koncertu, školní besídka.

Výtvarná výchova: práce ve skupinách, výtvarné soutěže, práce s různými výtvarnými technikami, ilustrace, návštěva výstav, happening, odborné publikace, osobnosti výtvarného umění.

Dramatická výchova: četba, jazykové hry, skupinové vyučování, audio, videonahrávky, dramatika jako vyučovací předmět, dramatické metody, doplňkové metody – malba, kresba, společenské hry s psychologickým dopadem, knihy, básně, encyklopedie umění, Psychopedie – M. Valenta, O. Krejčířová, návštěva divadla.

Mezipředmětové vztahy

Hudební výchova: český jazyk, matematika – takty, tělesná výchova, výtvarná výchova, zeměpis.

Výtvarná výchova: hudební výchova, zeměpis, občanská výchova, přírodopis, ruční práce.

Dramatická výchova: český jazyk, občanská výchova, hudební výchova, výtvarná výchova, zeměpis.

4.7 Člověk a zdraví

Charakteristika vzdělávací oblasti

Vzdělávací oblast **Člověk a zdraví** učí žáky chápat zdraví jako vyvážený stav tělesné, duševní a sociální pohody a základním poznatkům, které by měli využívat v každodenním životě. Rovnoměrně rozvíjí fyzické i psychické schopnosti, pohybové dovednosti i sociální adaptaci žáků. Žáci si osvojují a upevňují postoje ke zdravému způsobu života.

Vzdělávací okruh **Výchova ke zdraví** zahrnuje učivo důležité pro rozvoj a upevňování vědomostí a dovedností směřujících ke zdravému způsobu života a ochraně zdraví. Jejím cílem je rozšířit a upevnit dovednosti a znalosti potřebné k preventivní a aktivní péči o duševní a tělesné zdraví, formování odpovědnosti za ochranu svého zdraví a zdraví jiných. Zahrnuje také dovednosti potřebné pro řešení mimořádných událostí (živelné pohromy, havárie, krizové situace apod.). Seznamuje žáky s negativními zdravotními a sociálními dopady zneužívání léků a návykových látek na lidský život. Důraz se klade na výchovu proti závislostem (na alkoholu, tabákových výrobcích, drogách, nevhodných doplňcích výživy, hracích automatech, internetu aj.), proti médii vnucovanému ideálu tělesné krásy mladých lidí a na výchovu k odpovědnému přístupu k sexu.

Ve vzdělávacím okruhu **Tělesná výchova** jsou žáci vedeni k pravidelnému provádění pohybových činností a ke kompenzování negativních vlivů způsobu současného života. Tělesná výchova umožňuje žákům aktivně využívat a ovlivňovat vlastní pohybové možnosti s ohledem na zdravotní a pohybová omezení. Ve shodě s věkem, případným postižením a pohybovými možnostmi je vede od spontánního pojetí pohybu k řízené pohybové aktivitě a vlastní pohybové seberealizaci. Tělesná výchova vede žáky k pochopení, že sport je jedním z prostředků k navazování sociálních kontaktů, odpovědného jednání a jednání podle zásad fair play.

Zdravotní tělesná výchova je formou povinné tělesné výchovy, která se zřizuje pro žáky s trvale nebo přechodně změněným zdravotním stavem. Zařazení žáků do zdravotní tělesné výchovy se provádí na základě doporučení lékaře. Cílem je odstranění nebo zmírnění zdravotního oslabení, vyrovnávání pohybového deficitu a celkové zlepšení zdravotního stavu žáků.

Poznámka

Korektivní a speciální vyrovnávací cvičení mohou být preventivně zařazována a využívána v hodinách tělesné výchovy všech žáků nebo jsou využívána pro žáky se zdravotním oslabením místo činností, které jsou kontraindikací jejich oslabení nebo zdravotního postižení. Obsah zdravotní tělesné výchovy má ozdravný účinek a je přizpůsobován míře a druhu zdravotního oslabení. Zdravotní tělesnou výchovu lze zařadit jako adekvátní náhradu tělesné výchovy nebo jako rozšíření pohybové nabídky.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Vzdělávání v dané vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:

- získávání orientace v základních názorech na zdraví a postupnému uplatňování preventivních činností podporujících zdraví
- dodržování zásad zdravého způsobu života a ochrany zdraví, zodpovědnosti a péči o své zdraví a snaze o jeho zlepšení a posílení
- rozpoznávání správných stravovacích návyků a v rámci svých možností k uplatňování zásad správné výživy
- získávání komunikačních dovedností, nácviku asertivních komunikačních technik jako prevence násilí a zneužívání
- uvědomění si souvislosti zdravotních a psychosociálních rizik spojených se zneužíváním návykových látek, provozováním hazardních her a jejich vlivem na všechny složky zdraví člověka
- získávání informací o centrech odborné pomoci
- poznávání vlastních fyzických a zdravotních předpokladů pohybových možností a omezení rozvíjení a využívání pohybových schopností a dovedností
- vnímání prožitků z pohybové činnosti, které vedou k aktivitě a pohybové seberealizaci

4.7.1 Výchova ke zdraví

Výsledky vzdělávání

- dodržovat základní hygienické návyky
- objasnit, jak životní prostředí ovlivňuje zdraví lidí
- znát rizika nesprávných životních návyků – nedostatek pohybu, špatné stravovací návyky, nedostatek odpočinku, jednostranná zátěž
- vědět, jak aktivně chránit své zdraví
- znát projevy a příznaky běžných nemocí
- respektovat přijatá pravidla soužití mezi vrstevníky a partnery
- osvojit si pojmy v oblasti sexuality
- popsat rozdíl péče o nemocné dítě a starou osobu

- přiměřeně reagovat v situacích osobního ohrožení i za mimořádných událostí (havárie, živelné pohromy, krizové situace)
- přiměřeně schopnostem poskytnou první pomoc, případně přivolat pomoc v případě stavů ohrožujících život
- ošetření drobných poranění a úrazů
- uplatňovat zásady bezpečnosti a ochrany zdraví při práci

1. ročník

Zdraví a jeho ochrana

- hygiena dětí, dospívajících, dospělých – péče o pleť, vlasy, chrup, nehty, hygiena odívání
- zdravý způsob života – význam pohybu pro zdraví, otužování, zdravý životní styl, stravování
- organismy a látky poškozující lidské zdraví – rizikové chování, rizikové faktory poškozující zdraví
- škodlivost kouření, požívání alkoholických nápojů
- projevy a příznaky nemocí
- prevence nemoci, prevence úrazů
- infekční choroby – hepatitida, HIV/AIDS
- pohlavní přenosné choroby – způsob šíření nákazy
- bezpečné způsoby chování (nemoci přenosné pohlavním stykem, HIV/AIDS, hepatitida)

Vztahy mezi lidmi

- kamarádství, přátelství, láska
- vztahy mezi chlapcem a dívkou
- sexuální dospívání, prevence rizikového sexuálního chování
- plánované rodičovství – těhotenství a porod
- péče o dítě
- promiskuita, sexuální poruchy a úchytky

Rizika ohrožující zdraví

- příčiny a důsledky závislosti
- zásady jednání v situacích osobního ohrožení za mimořádných situací – základní úkoly ochrany, přivolání pomoci

- chování při spontánních činnostech – rizikové chování
- brutalita a jiné formy násilí – šikana
- prevence, poradenská činnost
- zásady první pomoci

2. ročník

Zdraví a jeho ochrana

- hygienické návyky, duševní hygiena, stomatologická péče
- péče o zdraví – otužování, ochrana před přenosnými a nepřenosiými chorobami
- odpovědnost za své zdraví
- užívání léků, lékařský předpis, volně prodejné léky
- civilizační choroby
- projevy a příznaky běžných nemocí, antikoncepce
- pohlavní choroby syfilis, AIDS, kapavka – prevence

Vztahy mezi lidmi

- partnerské vztahy
- manželství a rodičovství
- vztahy lidí v rodině, role otce a matky
- odpovědnost v sexuálním životě
- péče o nemocné členy rodiny – podávání léků, stravování, hygiena na lůžku
- péče o staré a chronicky nemocné

Rizika ohrožující zdraví

- druhy závislostí
- sexuální kriminalita – zneužívání dětí, pornografie, prostituce
- preventivní a lékařská péče, zdravotní a sociální rizika zneužívání návykových látek
- odborná pomoc – policie, linka bezpečí
- první pomoc – základy první pomoci, zásady poskytování první pomoci
- praktická cvičení – praktické využití získaných vědomostí a dovedností
- způsoby chování v daných modelových situacích

4.7.2 Tělesná výchova

Výsledky vzdělávání

- zvládat podle pokynu základní přípravu organismu před pohybovou činností i uklidnění organismu po ukončení činnosti a umět využívat cviky na odstranění únavy
- využívat kompenzační a relaxační cvičení k regeneraci v jednostranné zátěži při praktických pracovních činnostech
- zlepšovat tělesnou kondici, pohybový projev a správné držení těla
- zdokonalovat základní pohybové dovednosti, zlepšovat a udržovat úroveň pohybových schopností
- dodržovat základní zásady bezpečnosti a hygienické návyky při pohybových aktivitách
- usilovat o co nejsprávnější provedení pohybové činnosti v souladu s individuálními předpoklady a možnostmi
- aplikovat osvojované pohybové dovednosti ve hře, soutěži, při rekreačních činnostech
- ovládat základní herní činnosti jednotlivce a dodržovat spolupráci v družstvu při kolektivních hrách
- dodržovat pravidla her a soutěží
- uplatňovat zásady ekologického chování

1. ročník

Činnosti ovlivňující zdraví

- význam pohybu pro zdraví
- pohybový režim
- různé druhy pohybových aktivit, funkce a užití pohybových činností, rekreační sport
- příprava organismu před pohybovou zátěží, uklidnění po skončení činnosti
- cvičení k správnému držení těla
- průpravná a kondiční cvičení
- napětí a uvolňování svalových skupin – míra zátěže
- prevence a korekce svalových dysbalancí
- rozdíly mezi TV dívkami a chlapci
- rychlostí cvičení

- relaxační techniky a relaxační cvičení (blesková relaxace a mikro Atom, profylaktický oddech, stupňovitá relaxace)
- kompenzační a rehabilitační cvičení (posilování houževnatosti, vytrvalosti, posílení odolnosti organismu, zkvalitnění oběhové a podpůrné soustavy těla)
- hygiena při hodinách TV
- bezpečnost při pohybových činnostech
- způsoby kontroly provedení a účinnosti cvičení

Činnosti ovlivňující úroveň pohybových dovedností

- pohybové hry)“balonek v bouři“, „sbírání lístků“, „ruce vzhůru“)
- pohybové hry s všedními materiály (PET lahve, kelímky od jogurtu, pивní tácky)
- pohybové hry s tradičními materiály (obruče, nafukovací balonky, ringo ryče, švihadla, pěnové míčky, peříčka)
- základy gymnastiky – průpravná cvičení, jednoduchá akrobatická cvičení, cvičení s náčiním a na nářadí
- kladina (chůze a její modifikace)
- akrobacie (kolébka, převaly, kotouly)
- rychlé změny poloh, trampolína, rovnovážné postoje
- úpoly (přetahy, přetlaky, odpory)
- skoky (poskoky na místě i z místa daným směrem, přeskok nízkých překážek, seskok na měkkou podložku do dřepu)
- rytmická cvičení s hudbou – aerobic, prvky step–aerobicu
- pohybové vyjádření pojmů nízko, vysoko, pomalu, rychle
- cvičení pro rozvoj vytrvalosti a posilování (zvedání plného míče v kleku a ve stoji, přitahování plného míče v kleku)
- sportovní hry (herní činnosti jednotlivce, fotbal, florbal)
- základy atletiky (nízký start, běh na 10 – 16 metrů s výběhem na daný signál, skok do dálky)
- plavání (pobyt ve vodním prostředí, cviky ve vodě s míčkem a s deskami, plavání pod vodou, hygiena plavání)
- turistika a pobyt v přírodě (chůze a pohyb v terénu, ochrana přírody)

- netradiční pohybové činnosti (stolní tenis, soft-tenis)
- sportovní soutěže (SHM. Běh Litovelským Pomoravím apod.)
- sezonní sporty (sáňkování, bruslení)

Činnosti podporující pohybové učení

- základní organizační činnosti
- komunikace v TV
- signály a gesta
- základy odborné terminologie
- vzájemná komunikace při osvojovaných pohybových činnostech
- základy pravidel vybraných sportů a soutěží
- taktika při sportovních hrách
- měření a hodnocení výkonů spolužáků
- způsoby měření a sledování výkonů
- sportovní chování, smysl pro fair-play, olympijské myšlenky
- sportovní tradice regionu
- první pomoc při sportovních úrazech

2. ročník

Činnosti ovlivňující zdraví

- pohybový režim
- určení vhodné míry zátěže pro žáka
- rozvoj tělesné zdatnosti, rychlosti, odhadu vzdálenosti
- kondiční cvičení na rozvoj obratnosti, síly a vytrvalosti
- koncentrační a postřehová cvičení
- průpravná cvičení na zvládnutí pohybové aktivity, koordinovanost pohybů
- prostné cviky protahující a posilující svalové skupiny a rozsah pohybu, kloubů a páteře
- zdravotně zaměřená cvičení a relaxace (Hennerova dýchací gymnastika, Leviho spánkové dýchání)

- první pomoc při drobném poranění
- vhodná a nevhodná cvičení pro žáka
- vhodné a nevhodné prostředí pro pohybové aktivity
- bezpečnost při pohybových činnostech

Činnosti ovlivňující úroveň pohybových dovedností

- pohybové hry s netradičními pomůckami (pytlík hráchem, kometkou, pom-pom míčem, kostkami, balančním míčem, hry – lov na medvěda, koště, džungle)
- cvičení na správné držení těla (protahovací cviky, posilovací, dechové a relaxační cvičení)
- kompenzační cvičení k vyrovnávání jednostranného pracovního zatížení žáků
- kondiční a koordinační cvičení (plynulé zrychlování a zpomalování běhu podle daného tempa, běh po kružnici, po „osmičce“, skok do dálky bez rozběhu, s krátkým rozběhem, poskoky a obraty, výstup po lavičce lezením, plížením)
- rytmické a kondiční formy cvičení s hudbou (cvičení s náčiním při hudbě, improvizace se stuhami, pěnovými míčky)
- rytmická gymnastika (základy lidových tanců – polka, mazurka, improvizace v rytmu taneční hudby)
- sportovní hry (košíková, házená honičky)
- atletika (běh na krátké vzdálenosti, skok do dálky s odrazem, hod kriketovým míčkem, hod granátem)
- akrobacie (kotouly, stoje, přeskok – roznožka)
- plavání (aquagymnastika, hry ve vodě, posilovací cviky ve vodě, volné plavání)
- celoroční turistika (základní turistické vědomosti, chůze v terénu, vhodné oblečení a stravování)
- netradiční pohybové činnosti (pálkovaná, létající talíře)
- bezpečnost při sportování
- sezonní sporty (lyžování, bruslení)

Činnosti podporující pohybové učení

- odborná terminologie, názvosloví
- komunikace v TV, dodržování smluvených povelů
- plánování a dodržování taktiky sportovních her
- sledování a hodnocení herního výkonu jedince i družstva
- spolupodílení se na rozhodování dodržování pravidel a fair-play
- historie a současnost sportu
- zimní a letní olympiády
- návštěva sportovního utkání
- významní sportovci současnosti
- chování při sportovních utkáních v roli diváka a účastníka
- první pomoc při sportovních úrazech – praktická cvičení

Poznámka

Naše škola pořádá pravidelně v zimních měsících lyžařský kurz, v měsíci červnu školu v přírodě a turistický kurz.

4.7.3 Zdravotní tělesná výchova

Výsledky vzdělávání

- uplatňovat správné držení těla v různých polohách
- zaujímat správné základní cvičební polohy
- zvládat jednoduchá speciální cvičení související s vlastním oslabením
- zvládat základní techniku speciálního cvičení, korigovat techniku cvičení podle obrazu v zrcadle, podle pokynů učitele
- uplatňovat odpovídající vytrvalost a cílevědomost při korekci zdravotních oslabení
- zařazovat pravidelně a samostatně do svého pohybového režimu speciální vyrovnávací cvičení související s vlastním oslabením, usilovat o jejich optimální provedení
- vyhýbat se činností, které jsou kontraindikací zdravotního stavu

1.–2. ročník

Činnosti podporující korekce zdravotních oslabení

- konkrétní zdravotní oslabení
- základní termíny osvojovaných činností
- prevence a korekce oslabení
- denní režim z pohledu zdravotního oslabení
- správné dýchání a držení těla
- dechová cvičení, relaxace
- soustředění na cvičení
- vnímání pocitů při cvičení
- nevhodná cvičení a činnosti (kontraindikace zdravotních oslabení)

Speciální cvičení

- soubor speciálních cvičení pro jednotlivé typy zdravotního oslabení
- relaxační cvičení

Všeobecně rozvíjející pohybové činnosti

- pohybové činnosti v návaznosti na obsah tělesné výchovy s přihlédnutím ke konkrétnímu druhu a stupni oslabení

Metody a formy práce

Výchova ke zdraví: samostatná práce, práce ve dvojici, skupinová práce, práce s encyklopediemi, videonahrávky, zdravý životní styl – projekt, besedy, spolupráce s policií.

Tělesná výchova: pohybové hry s různým zaměřením, pohybová tvořivost, aerobic, cvičení s rytmickým doprovodem, jednoduché tance, trénink na školním hřišti a v tělocvičně, návštěvy bazénu, míčová průprava, cvičení na nářadí, seznamování s pravidly her, vycházky do přírody, turistika, průpravné hry, soutěže, závody, sportovní hry, pohybové testy.

Mezipředmětové vztahy

Výchova ke zdraví: přírodopis, chemie, občanská výchova, tělesná výchova.

Tělesná výchova: hudební výchova, přírodopis, rodinná výchova.

4.8 Odborné činnosti

Charakteristika vzdělávací oblasti

Vzdělávací oblast **Odborné činnosti** je jednou ze stěžejních vzdělávacích oblastí, která vede k utváření odborných kompetencí potřebných pro výkon praktických činností. Cílem odborného vzdělávání je připravit žáka na úspěšný, smysluplný a odpovědný osobní, občanský i pracovní život v podmínkách měnícího se světa.

Vzdělávací okruh **Rodinná výchova** se zabývá výchovou k rodičovství a rodinnému životu. Respektuje osobnost žáka, rovnoměrně rozvíjí fyzické i psychické předpoklady pro založení rodiny i jeho sociální adaptaci. Pomáhá žákům v získávání a upevňování znalostí a dovedností nutných pro fungování rodiny, partnerských vztahů, péči o domácnost, řešení ekonomických činností, rodinné soužití, péči o děti a jejich výchovu.

Cílem vzdělávacího okruhu je zaměření na vztahy mezi lidmi, získání základních dovedností v péči o domácnost a naučit žáky znát svá práva i povinnosti v oblasti rodinného života, ale také kde vyhledat pomoc v případě krizových situací.

Vzdělávací okruh **Výživa a příprava pokrmů** je realizován v obou ročnících středního vzdělávání a je určen všem žákům, tj. dívkám i chlapcům. Obsah vzdělávacího oboru jim poskytuje základní vědomosti a pracovní dovednosti v oblasti výživy a jejich využití v praktickém životě. Ve všech tematických okruzích jsou žáci soustavně vedeni soustavně vedeni k dodržování zásad bezpečnosti a hygieny při práci.

Cílem vzdělávacího okruhu je získání znalostí základních pojmů, dovedností při přípravě pokrmů s uplatňováním zásad racionální výživy, správném skladování a zpracování potravin i základních poznatků o správném stolování.

Důraz je kladen na vytvoření návyků žáků k dodržování osobní i provozní hygieny a hygieny prostředí k hospodárnému využívání potravin s ohledem na životní prostředí.

Vzdělávací okruh **Ruční práce** poskytuje žákům základní vědomosti a dovednosti z oblasti odívání, ručních prací, údržby oděvů pro potřeby rodiny, umožňuje získat základní poznatky o dřevu, kovech, materiálech ve stavebnictví a základních pracích v zahradnictví.

Cílem vzdělávacího okruhu je získání základních poznatků o oděvních materiálech, ručních prací a údržby oděvů, osvojení si teoretických poznatků o přípravě materiálů – dřeva, kovů apod. k dalšímu zpracování, zahradnických prací, včetně základů ekologické výchovy.

Výuka vzdělávacích okruhů **Výživa a příprava pokrmů** a **Ruční práce** probíhá také formou praktických cvičení.

Poznámka

Při konkretizaci učiva zařazujeme do jeho obsahu alternativní činnosti, vhodné speciálně pro chlapce a děvčata. Úměrně redukuje činnosti určené dívkám (pletení, háčkování, vyšívání). Rozsah tematických celků volíme podle možností a schopností žáků.

4.8.1 Rodinná výchova

Hodinová dotace

- 1 hodina teorie/týden

Cílové zaměření vzdělávacího okruhu

Vzdělávání v tomto vzdělávacím oboru směřuje k utváření klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:

- získávání rozvoje a upevňování znalostí a dovedností potřebných k přípravě žáků na život v rodině
- základním znalostem svých práv a povinností v oblasti partnerských vztahů, rodinného života a připravenosti na plnění základních rolí v rodině, uvědomění si významu rodiny
- uvědomění si důležitosti výchovy k rodičovství, role otce, matky, péče o dítě od narození, výchovu dětí až k dospělosti
- vytváření specifických vlastností důležitých v mezilidských vztazích
- poskytnutí návyků k rozvíjení vlastní odpovědnosti a znalostí kde vyhledat pomoc v případě krizových situací
- rozvíjení základních manuálních a pracovních dovedností a znalostí v oblasti péče o domácnost
- dodržování pravidel hygieny a bezpečnosti práce

Výsledky vzdělávání

- znát podmínky pro uzavření manželství
- zdůvodnit funkci rodiny ve společnosti
- rozlišovat postavení jednotlivých členů v širší rodině
- vědět, co znamená náhradní rodinná péče
- vědět, na koho se obrátit v případě osobního ohrožení
- znát základy biologie člověka (význam a funkce nejdůležitějších orgánů)

- znát důležitost prevence a dodržovat preventivní opatření
- umět do denního režimu zařadit odpočinek a relaxaci
- rozpoznat nevhodné a rizikové chování
- znát nebezpečí související s nebezpečnými návyky
- uvědomovat si odpovědnost za sexuální chování a znát důsledky rizikového sexuálního chování
- umět se chránit před pohlavně přenosnými chorobami
- znát význam a důležitost rodičovství
- ukázat na modelu základní péči o novorozence a kojence
- podle svých možností charakterizovat jednotlivá vývojová období dítěte
- vyjmenovat základní vybavení domácnosti
- popsat funkci jednotlivých bytových prostor
- používat příslušné prostředky a přístroje v péči o domácnost a dodržovat bezpečnostní předpisy při zacházení s nimi

1. ročník

Rodina a rodinné soužití

- podmínky vzniku rodiny
- postavení jedince v rodině
- předpoklady k založení a fungování rodiny
- výběr životního partnera
- požadavky na partnera
- sňatek, příprava svatby, význam obřadu
- funkce rodiny
- práva a povinnosti členů rodiny
- pravidla a komunikace v rodině
- úplná a neúplná rodina
- formy náhradní rodinné péče
- zneužívání dětí

Biologie člověka

- anatomie – stavba lidského těla
- jednotlivé orgánové soustavy a jejich funkce
- projevy a příznaky nemocí
- běžné nemoci a jejich léčení
- ochrana zdraví
- zdravý životní styl – denní režim, pitný režim, zdravá strava

Sexuální výchova

- kamarádství, přátelství, láska
- psychické změny v dospívání
- sexuální život v období dospívání
- předčasný pohlavní styk a nebezpečí s ním spojené
- antikoncepce
- pohlavně přenosné choroby – syfilis, kapavka, herpes, HIV, AIDS
- sexuální úchytky
- nebezpečí sexuálního zneužívání (organizace LaStrada)

Péče o dítě

- role otec, role matky
- vzor rodičů a prarodičů
- jedináček, rodina s více dětmi, vztahy mezi sourozenci
- povinnosti vůči dětem
- porod, šestinedělí
- péče o novorozence
- vývojové etapy dítěte
- situační hry na plánování rodičovství: reakce rodičů na sdělení – musíme se brát, návštěva v rodině partnera, příprava svatby, kde budeme bydlet?

Domácnost

- byt a jeho funkce
- bytové prostory a jejich účel

- základní vybavení a zařízení domácnosti
- údržba a práce v domácnosti
- zásady zařizování jednotlivých prostor a jejich funkce
- používání přístrojů v domácnosti
- péče o domácnost – sebeobsluha a úklidové práce v domácnosti, péče o čistotu těla a oděvů
- ekonomické činnosti rodiny – zdroje příjmů, spoření, finanční pomoc státu
- podíl jednotlivých členů domácnosti na hospodaření
- modelové situace a praktická cvičení: vypracovat plán domácích činností na jeden den, týden
- zjistit ceny nejběžnějších druhů potravin, čisticích prostředků, elektřiny a plynu
- situační hry: příprava návštěvy, na návštěvě, pomoc partnera při pracích v domácnosti, rozpočet rodiny

2. ročník

Rodina a rodinné soužití

- manželství
- podmínky uzavření manželství
- význam manželství
- manželské vztahy
- vztahy mezi členy rodiny
- soužití více generací
- řešení rodinných konfliktů
- zákon o rodině
- pěstounská péče, osvojení
- poradenské instituce – krizová centra, linka důvěry, odborní lékaři
- situační hry: rozbor konkrétních problémů, společné a oddělené vaření, hospodaření, chování v domácnosti tchýně

Biologie člověka

- prevence nemocí
- význam hygienických návyků

- chronická onemocnění
- užívání léků, lékařský předpis, volně prodejné léky
- péče o nemocné v rodině
- poskytnutí první pomoci při drobných úrazech
- hygiena dušení i tělesná
- situační hry: návštěva lékaře, volání lékařské pohotovostní služby, přivolání rychlé záchranné služby, chování v nemocnici

Sexuální výchova

- faktory ovlivňující partnerské vztahy
- bezpečný sex
- druhy antikoncepce
- nebezpečí pohlavních chorob – léčitelné, neléčitelné choroby
- poruchy pohlavní identity – transsexualita (ztotožnění s opačným pohlavím)
- těhotenství
- lékařská péče o těhotnou ženu
- porod, narození dítěte

Péče o dítě

- význam rodinného prostředí na rozvoj dítěte
- příprava na příchod dítěte
- péče o novorozence
- batolecí věk
- péče o dítě předškolního věku
- dětské nemoci
- práva dítěte
- praktická cvičení: péče o novorozence – přebalování, krmení, koupání
- péče o batole – oblékání, krmení, koupání, údržba oblečení dítěte, nácvik komunikace s dítětem různého stáří

- situační hry: řešení konkrétních problémů, rodičovská autorita, jednotné působení rodičů na dítě, pochvaly a tresty, přílišná přísnost, „rozmazlování“, rodiče, kteří nemají na dítě čas, konflikty mezi rodiči a dětmi, prarodiče zasahující do výchovy

Domácnost

- péče o domácnost
- výměna a údržba prádla a oblečení
- praní prádla, sušení, žehlení
- ekonomické činnosti rodiny – systém hospodaření s finančními prostředky
- sestavování rodinného rozpočtu
- kapesné dítěte
- úklidové a čisticí prostředky a bezpečné zacházení s nimi
- modelové situace a praktická cvičení

Metody a formy práce

Práce s učebnicí, odborným textem, časopisy, internet, metody nácviku praktických činností, situační hry, přednáška lékaře, přednáška policie, samostatná práce, skupinové vyučování, besedy, diskuse, řízený rozhovor, malé projekty, tematická nástěnka, využití brožur, letáků, publikací, videonahrávky.

Mezipředmětové vztahy

Výchova ke zdraví, člověk a příroda, informatika, výtvarná výchova

Doporučená literatura

- Libor Mojžíš, Jan Sobota – Základy rodinné výchovy
- Stanislav Střelec, Eva Mádrová – Kapitoly z rodinné výchovy pro střední školy
- Lenka Kudrichová – Péče o dítě, Péče o zdraví

4.8.2 Praktická cvičení – rodinná výchova

Praktická cvičení umožňují aplikaci teoretických vědomostí v předmětu Rodinná výchova v praktických činnostech. Ty jsou zaměřeny na vztahy mezi lidmi, získávání základních vědomostí v péči o domácnost, znát svá práva a povinnosti v oblasti rodinného života, ale také kde vyhledat pomoc v případě krizových situací.

Hodinová dotace

- 2 hodiny praxe/týden

1. ročník

Rodina a rodinné soužití

- situační hry zaměřené na výběr partnera
- svatba – fotografie rodičů, prarodičů, práce s časopisem
- beseda o vztazích mezi členy rodiny, úplná a neúplná rodina
- řízený rozhovor o zneužívání dětí, kde hledat pomoc (krizová centra, linky bezpečí)
- moje rodina – výtvarné zpracování

Biologie člověka

- encyklopedie lidské tělo
- situační hry – příznaky nemocí, nemoc a její léčení, prevence
- beseda o režimu dne

Sexuální výchova

- encyklopedie lidské tělo
- ukázky antikoncepce
- filmové ukázky s tematikou sexuální výchovy

Péče o dítě

- situační hry – čekáme miminko, role tatínka a maminky
- péče o dítě – využití panenky-miminka (převlékání, přebalování, krmení, hygiena apod.)

Domácnost

- vybavení domácnosti – návštěva obchodu s nábytkem, elektrospotřebiči, textilem, domácími potřebami
- časopisy, fotografie, knihy zaměřené na zařízení bytu a na design

- používání přístrojů v domácnosti
- jak sestavit rodinný rozpočet
- úklidové a čisticí prostředky – návštěva drogerie, správné zacházení s nimi – modelové situace

2. ročník

Rodina a rodinné soužití

- situační hry – příprava svatby, rozpočet, podmínky k uzavření manželství
- modelové situace – vztahy mezi manžely, mezi členy rodiny, řešení konfliktních situací
- možnosti náhradní rodinné péče (návštěva Dětského domova v Prostějově, filmové ukázky)

Biologie člověka

- nácvik hygieny – mytí hlavy, správné čištění zubů, péče o čistotu těla
- výběr kosmetických prostředků pro chlapce i dívky (úprava vlasů, možnosti líčení apod.)
- návštěva lékárny – možnosti volně prodejných léků, léky na předpis, rady lékárníka
- situační hry – péče o nemocného, přivolání rychlé lékařské pomoci

Sexuální výchova

- bezpečný sex – beseda, filmové ukázky
- možnosti antikoncepce
- řízený rozhovor – nebezpečí pohlavních chorob, sexuální úchytky (filmové ukázky)
- modelové situace – těhotenství, lékařská péče, narození dítěte - filmová ukázka Hra o jablko

Péče o dítě

- situační hry – příprava domácnosti na příchod miminka
- starost o dítě – besedy k tématu péče o mladšího sourozence, péče o dítě – přebalování, krmení, oblékání, koupání, režim dne apod.
- vývojové etapy dítěte – fotografie z rodinných alb, odborné publikace
- malý výtvarný projekt – miminko, batole, předškolák, školák, teenager, dospělý

Domácnost

- péče o domácnost – malý a velký úklid (čisticí a úklidové prostředky, vysávání, utírání prachu, čištění koupelen a záchodů apod.)
- převlékání postelí

- praní prádla, sušení, žehlení – praktické využití prádelny
- beseda – kapesné, jeho výše, využití, sestavování rodinného rozpočtu

4.8.3 Začlenění průřezového tématu: Osobnostní a sociální výchova

Charakteristika průřezového tématu

Průřezové téma Osobnostní a sociální výchova reflektuje osobnost žáka, jeho individuální potřeby i zvláštnosti, je prakticky zaměřené a má každodenní využití v běžném životě. Jeho smyslem je pomáhat každému žákovi utvářet praktické životní dovednosti s ohledem na jeho specifika a možnosti. Průřezové téma nabízí možnost rozvoje emocionálních vztahů, osobních postojů a praktických dovedností ve vztahu k přírodnímu prostředí, pomáhá získat dovednosti vztahující se ke zdravému duševnímu a sociálnímu životu. Rovněž přispívá ke zdokonalování dovedností týkajících se spolupráce a komunikaci v týmu.

Přínos průřezového tématu k naplňování cílů vzdělávání:

- směřuje k porozumění sobě samému i druhým a napomáhá k zvládnání nežádoucích forem vlastního chování
- přispívá k utváření dobrých mezilidských vztahů
- rozvíjí dovednosti komunikace a vzájemné spolupráce a vede k uvědomování si hodnoty spolupráce a pomoci
- umožňuje získat sociální dovednosti pro řešení různých situací (například konfliktů)
- vede k akceptaci různých typů lidí, názorů a přístupů k řešení problémů
- pomáhá k uvědomování si mravních rozměrů různých způsobů lidského chování
- přispívá k primární prevenci sociálně patologických jevů, rizikového chování a možného zneužívání vlastní osoby

Osobnostní rozvoj

- Rozvoj schopnosti poznávání – rozvíjení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění, upevňování dovedností, zapamatování, řešení problémů, prohlubování a dovednosti pro celoživotní učení.
- Sebepoznání a sebepojetí – znám sebe sama, moje chování, druzí jako zdroj informací o mně, moje vztahy k sobě a druhým (projekt „já – to zní hrdě“).
- Seberegulace a sebeorganizace – cvičení sebekontroly, sebeovládání, sociální interakce, organizace vlastního času (cvičení „vnitřního úkrytu“).

- Psychohygienu – dovednosti pro pozitivní naladění mysli a dobrý vztah k sobě samému, sociální dovednosti pro zvládání stresových situací (relaxace, mezilidské vztahy, krizové situace), způsobilost hledání pomoci při potížích.

Sociální rozvoj

- Poznávací schopnosti – vzájemné poznávání se ve skupině/třídě, na pracovišti, rozvoj schopnosti rozeznat nebezpečí, „stavění lešení“ (scaffolding).
- Mezilidské vztahy – nácvik chování podporující dobré vztahy (respekt, podpora, pomoc), lidská práva jako regulativ vztahů.
- Komunikace – cvičení pozorování a sdělování, praktická cvičení verbální i nonverbální komunikace v různých situacích, způsoby odmítání nevhodné nebo nepříjemné komunikace („mé tělo je nábytek“, asertivní prvky).
- Spolupráce – rozvoj individuálních dovedností, rozvoj sociálních dovedností a vzájemné vztahy (interaktivní hry).

Morální rozvoj

Řešení problémů – dovednosti pro řešení problémových situací a rozhodování z hlediska různých typů problémů a sociálních rolí (osobní problémy, problémy v zaměstnání), sociálně právní problematika (sociálně právní poradna, infoposel, informační servis, charita)

Poznámka

Témata se uskutečňují prakticky, prostřednictvím vhodných her, cvičení, modelových situací i situací z každodenního života.

4.8.4 Výživa a příprava pokrmů

Hodinová dotace

- 2 hodiny teorie/týden

Cílové zaměření vzdělávacího okruhu

- Vzdělávání v tomto vzdělávacím oboru směřuje k utváření klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:
- osvojení základních vědomostí z oblasti správné výživy
- zvládnutí základních vědomostí z oblasti výživy a uplatňování zásad správné výživy při přípravě pokrmů
- osvojení technologických postupů při přípravě pokrmů

- získání základních dovedností pro plánování činností spojených s hospodárným nakupováním, uchováváním, skladováním a zpracováním potravin
- dodržování odpovídajícího společenského chování a zvládnutí správného stolování
- využívání získaných poznatků v praktickém životě
- dodržování zásad hygieny a bezpečnosti práce

Výsledky vzdělávání

- znát zásady hygieny a bezpečnosti při práci
- orientovat se v základním vybavení kuchyně
- bezpečně ovládat kuchyňské vybavení a obsluhovat základní spotřebiče
- udržovat pořádek na pracovním místě
- třídit odpad a chránit životní prostředí
- poskytnout první pomoc při poranění
- osvojit si správné stravovací návyky
- chápat důležitost správné výživy
- znát zásady při sestavování jídelníčku podle zásad správné výživy
- dodržovat odpovídající společenské chování a uplatňovat základní zásady stolování
- používat drobný inventář podle jeho určení
- rozlišit základní skupiny potravin
- znát zásady správného skladování a uchovávání surovin
- vybrat vhodné potraviny podle technologického postupu
- správně skladovat nápoje podle druhu
- ekonomicky nakládat se surovinami, energiemi a jinými materiály s ohledem na životní prostředí
- zvolit vhodné potraviny podle technologického postupu
- používat odpovídající kuchyňský inventář
- ovládat předběžnou úpravu potravin
- připravit pokrmy studené a teplé podle receptury
- orientovat se v receptech

- připravit běžné teplé nápoje
- dodržovat bezpečnost práce

1. ročník

Bezpečnost práce

- seznámení s vybavením pracoviště (cvičná kuchyň, jídelna apod.)
- kuchyňský inventář (označení, uložení)
- manipulace se spotřebiči a kuchyňským nářadím
- hygiena a ochrana zdraví při práci
- pořádek na pracovišti

Výživa člověka

- výživa člověka a její význam pro zdraví
- potrava a její složky
- zásady správné výživy
- zásady při sestavování jídelníčku
- základní zásady stolování
- úprava stolu k různým příležitostem

Potraviny a nápoje

- základní druhy potravin
- výběr a promyšlený nákup potravin
- skladování potravin
- změny jakosti poživatin vzniklé skladováním
- konzervace potravin – sterilizací, zmrazením, za syrova, sušením, zahušťováním
- nápoje – druhy nápojů

Technologie přípravy potravin

- úprava potravin bez tepelné úpravy
- zeleninové a ovocné saláty
- pomazánky
- příprava a úprava surovin

- příprava pokrmů vhodných pro snídani, svačiny, přesnídávky
- základní tepelné úpravy
- technologické postupy přípravy pokrmů studené a teplé kuchyně
- příprava vývaru masového, zeleninového, příprava polévek
- vaření a dušení zeleniny
- druhy masa a jejich úpravy
- příprava příloh k hlavním pokrmům (brambory, rýže, těstoviny, knedlíky)

2. ročník

Bezpečnost práce

- hygiena a ochrana zdraví při práci
- ochranné osobní pomůcky
- úklid pracoviště, čisticí pomůcky, ochranné pomůcky
- nakládání s odpady a obaly
- úrazy v kuchyni a jejich prevence, první pomoc

Výživa člověka

- zásady správné výživy
- výživa různých skupin obyvatelstva (těhotné ženy, strava nemocného, výživa starších osob, dětí)
- dietní stravování, poruchy příjmu potravin (nebezpečí anorexie, bulimie)
- stolování – zásady stolování, úprava stolu k různým příležitostem
- zásady společenského chování
- stolničení (inventář – sklenice, talíře, příbory)

Potraviny a nápoje

- opakování základních druhů potravin, jejich skladování
- konzervace potravin – zpracování sezónního ovoce a zeleniny
- výběr vhodných potravin podle technologického postupu přípravy pokrmu
- vážení, odměřování potravin
- používání správného náčiní

- organizace a racionalizace domácích prací
- rozdělení nápojů

Technologie přípravy pokrmů

- slavnostní oběd – sestavování menu
- technologické postupy přípravy pokrmů studené a teplé kuchyně
- jednoduché moučníky (palačinkové, bramborové, piškotové těsto)
- příprava nápojů
- receptury
- krajové speciality
- základy obsluhy

Metody a formy práce

Individuální práce v lavicích, kolektivní práce, cvičná kuchyňka, školní jídelna, videonahrávka, nákup v obchodě.

Mezipředmětové vztahy

Matematika, výtvarná výchova.

4.8.5 Praktická cvičení přípravy pokrmů

Obsahem výuky je osvojování dovednosti a pracovních návyků žáků při přípravě jednoduché stravy, směřující ke schopnosti zajistit kvalitní a zdravou výživu vlastní rodiny.

Hodinová dotace

- 4 hodiny praxe/týden

1. ročník

bezpečnost při přípravě stravy

- hygiena práce
- návštěva cvičné kuchyně, seznámení s vybavením
- praktické ukázky funkčnosti jednotlivých přístrojů
- zásady zdravé výživy
- souhrnná soupiska, uložení potravin, výběr a nákup potravin

- předběžná příprava surovin (mytí, čištění, loupání apod.)
- odměřování potravin (práce s kuchyňskou váhou a odměrkou)
- používání správného kuchyňského náčiní

Výrobky studené kuchyně

- příprava pomazánek, obložených chlebíčků, chut'ovek, příprava snídaní, svačin a přesnídávek
- stolování – prostření slavnostního stolu
- mléčné výrobky – příprava koktejlů, kaší a pudinků
- tepelná úprava pokrmů
- úprava zeleniny (vaření, dušení)
- jednoduché moučníky z těst litých, listových, piškotových, lineckých
- příprava vývarů (masových, zeleninových)
- vložky zavářky
- příprava bílých polévek
- tepelná úprava pokrmů zapékáním
- zeleninové a ovocné saláty
- příprava pokrmů (teplých a studených)
- opakování učiva 1. ročníku

2. ročník

Bezpečnost při přípravě pokrmů

- hygiena práce
- návštěva cvičné kuchyně, seznámení s vybavením
- praktické ukázky funkčnosti jednotlivých přístrojů
- konzervace potravin
- zpracování sezónního ovoce a zeleniny

Slavnostní oběd – jeho příprava

- prostření stolu, dekorace stolu, servírování pokrmů
- tepelná úprava pokrmů

- příprava příloh
- pečení vánočního cukroví

Dietní stravování

- příprava dietní stravy
- seznámení s potravinami vhodnými pro dietní stravování
- výživa dětí
- příprava pokrmů vhodných pro děti

Druhy masa a jeho úprava

- úprava jednotlivých druhů mas vařením
- používání tlakových nádob
- úprava jednotlivých druhů mas smažením a pečením
- úprava jednotlivých druhů mas dušením
- opakování učiva 1. a 2. ročníku
- příprava k závěrečným zkouškám

4.8.6 Ruční práce

Hodinová dotace

- 2 hodiny teorie/týden

Cílové zaměření vzdělávacího okruhu

Vzdělávání v tomto vzdělávacím oboru směřuje k utváření klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:

- zvládnutí různých druhů rukodělné činnosti odpovídající jeho zájmu a schopnostem
- získání základních poznatků z oblasti textilních materiálů, jejich oprav a údržby
- k motivaci využívat získaných dovedností v péči o domácnost
- osvojení si teoretických poznatků o přípravě materiálů k dalšímu zpracování, popř. zhotovování jednoduchých výrobků, stavebních úprav apod.
- škála tematických celků umožní získat přehled o základních pracích v zahradnictví
- dodržování bezpečnosti a ochrany zdraví při práci

Výsledky vzdělávání

- znát zásady hygieny a bezpečnosti při práci
- znát základní poznatky o oděvních materiálech
- osvojit si základní zásady, které je nutno dodržovat při údržbě a úpravě
- zvládat základní dovednosti z oblasti techniky šití, popř. háčkování, pletení
- orientovat se v montážních a demontážních pracích
- osvojit si teoretické poznatky o dřevu, kovech, cihlářských výrobcích
- rozlišit malty, maltové směsi, stavební tmely a lepidla
- seznámit se s přirozenými podmínkami pro pěstování rostlin
- ovládat základní zpracování půdy
- chápat důležitost zakládání a udržování zeleně
- udržovat pořádek na pracovišti, v dílnách či zahradě
- poskytnout první pomoc při drobných poraněních a úrazech
- třídit odpad a chránit životní prostředí
- osvojené poznatky a dovednosti využívat v pracovním uplatnění i v rámci zájmových činností ve volném čase

Tematické okruhy pro 1. a 2. ročník

- estetika vzhledu
- rozdělení textilních vláken
- drobné krejčovské úpravy
- žehlení
- ruční šití
- strojové šití
- jednoduchá úprava oděvů, drobné opravy prádla a oděvů
- háčkování, pletení
- další techniky ručních prací
- práce montážní a demontážní
- práce se dřevem a kovem
- cihlářské výrobky

- malty, maltové směsi, lepidla
- přirozené podmínky pro pěstování rostlin
- zpracování půdy
- zakládání a udržování zeleně

1. ročník

Bezpečnost práce

- poučení o bezpečnosti při ručních pracích
- vznik a vývoj oděvu
- základní rozdělení oděvů, typy oděvů
- móda a vkus, oděvní doplňky
- volba materiálu a střihu, vzoru a barev vzhledem k módě, roční době, věku a typu člověka
- postava muže a ženy, linie oděvu X, O, A, H, Y
- základní šatník a jeho doplňování (šatník muže a ženy, chlapce a dívky)
- textilní oděvní materiály – přírodní, chemické
- základní vazba tkanin – plátňová, keprová, atlasová
- péče o oděvní materiály – praní
- rozdělení textilních vláken podle původu (bavlna, len, hedvábí, vlna, syntetická vlákna, směsové textilie)

Ruční šití

- pomůcky, základní pojmy, pravidla ručního šití, druhy ručních stehů (pomocné, spojovací, obšívací), přišívání knoflíků
- žehlení – bezpečnost, pomůcky
- strojové šití – druhy strojů, příprava stroje k šití, vlastní šití
- zásady bezpečnosti, údržba stroje, druhy švů
- základy technik s textilem a přízí
- vyšívání – poučení o bezpečnosti a hygieně práce, pomůcky a materiál, ozdobné stehy, druhy výšivek
- drobná příprava – druhy a vlastnosti nití, druhy zapínadel a pruženek

- jednoduchá úprava oděvů – použití ozdobných stehů na záplaty, nezakládaná aplikace, látání předním stehem
- druhy vrchového materiálu, vlastnosti vrchového materiálu, užité vlastnosti oděvních textilií
- háčkování – poučení o BOZP a hygieně práce, pomůcky a materiál, návod na zhotovení výrobku
- další techniky ručních prací – keramická dílna (poučení o BOZP, materiál, pomůcky)

Zpracování půdy

- poučení o BOZP a hygieně práce
- přípravné podmínky pro pěstování rostlin – vegetační činitelé, složení, vlastnosti půdy
- příprava půdy před setím a sázením
- sezónní práce – setí hrášku, mrkve, petržele, sazenice salátu, péče o záhony
- zeminy používané v zahradnictví – rozdělení a složení jednotlivých zemin
- zakládání a udržování zeleně – úprava terénu, zakládání a udržování trávníku

Dřevo

- těžba a zpracování dřeva, stavební dřevo (druhy, vlastnosti, použití)
- poučení o bezpečnosti a hygieně práce, použití ochranných pomůcek
- kovy – poučení o BOZP, přehled kovů a slitin
- kovové výrobky ve stavebnictví
- zednické práce – drobná domácí údržba
- malty, maltové směsi, stavební tmely a lepidla – poučení o BOZP a hygieně práce
- druhy malt, výroba a použití

Práce montážní a demontážní

- poučení o BOZP a hygieně práce
- seznámení s postupem při montáži jednoduchého výrobku
- práce zaměřené na drobné a údržbářské činnosti – poučení o BOZP a hygieně práce
- cihlářské výrobky, suroviny pro výrobu cihlářských výrobků

2. ročník

- opakování učiva z prvního ročníku
- opakování zásad bezpečnosti ručních prací
- funkce a účelnost oděvu
- zdravotní význam oděvu
- konstrukce a modelování oděvu – základní typy postav, tělesné proporce, zvláštnosti věkového období, rozdíl mezi postavou muže a ženy
- zjišťování tělesných rozměrů (zásady, metodika)
- velikostní sortiment oděvů
- údržba oděvů a prádla – pravidelné ošetřování oděvů a prádla, praní, sezónní ošetřování oděvů, čištění skvrn
- žehlení, zařízení a pomůcky používané k žehlení – žehlení oděvních materiálů před stříháním, žehlení rozpracovaných dílů, žehlení hotových dílů oděvů a prádla, způsoby žehlení
- poučení o bezpečnosti a hygieně práce

Drobné úpravy oděvů a prádla

- látání předním stehem, záplaty, aplikace, záložky
- přišívání knoflíků, látání řetízkovým stehem
- práce se stříhem
- strojové šití – opakování, názvy švů podle provedení a funkce
- úprava švů, základy přišívání závěsných poutek
- základy technik s přízí
- vyšívání – opakování (pomůcky, materiál, druhy, ozdobné stehy), přenášení vzoru
- poučení o BOZP a hygieně práce
- jednoduchá úprava oděvů, drobné opravy prádla a oděvů – teoretický postup (záplatování, zakládaná aplikace, všívání zdrhovadla)
- další techniky ručních prací – práce s keramikou, materiál, pomůcky, postup při glazování, poučení o BOZP
- pletení – poučení o BOZP a hygieně práce, základní pojmy, volba jehlic a materiálu, pletařské jedenáctero

Zpracování půdy

- poučení o BOZP a hygieně práce
- základní zpracování půdy, hnojiva, povrchové zpracování půdy
- zeminy používané v zahradnictví – dezinfekce zemin a půdy
- zakládání a udržování zeleně – budování a údržba parkových cest a zpevněných ploch
- závlahy, výsadba a ošetřování jehličnanů a listnáčů
- přirozené podmínky pro pěstování rostlin – vegetační činitelé, meteorologické prvky a jejich měření

Dřevo

- poučení o BOZP a hygieně práce, výroba řeziva, třídění a skladování, ochrana dřeva proti povětrnosti a škůdcům
- kovy – poučení o BOZP a hygieně práce, těžba a zpracování kovů, kovy železné a neželezné, ochrana kovů před korozi
- malty, maltové směsi, stavební tmely a lepidla – suché maltové směsi, stavební tmely a lepidla, poučení o BOZP a hygieně práce

Práce montážní a demontážní

- poučení o BOZP a hygieně práce, postup při montáži složitějšího výrobku podle návodu a následná demontáž

Cihlářské výrobky

- poučení o BOZP a hygieně práce, technologie výroby, skladování
- práce zaměřené na drobné a údržbářské činnosti – poučení o BOZP a hygieně práce

Metody a formy práce

Individuální práce v lavicích, kolektivní práce, práce na zahradě školy, činnosti v prádelně, žehlárně a šicí dílně, návštěva stolařství, stavebnin, obchodu s látkami, práce v keramické dílně, módní přehlídka, malé projekty, využití brožur, encyklopedie.

Mezipředmětové vztahy

výtvarná výchova, matematika, člověk a společnost, člověk a příroda

Doporučená literatura

- Ivana Brůhová – Odívání, Textilní techniky pro 6. 9. ročník základní školy
- Pavla Hegerová, Bohumila Macurová – Technologie šití a oprav prádla ve zdravotnických a sociálních zařízeních
- ing. Marie Kalábová, Hana Zdeňková – Odívání I, II, III pro střední školy

4.8.7 Praktická cvičení – ruční práce

Praktická cvičení umožňují aplikaci teoretických vědomostí v předmětu Ruční práce. Poskytují základní znalosti a dovednosti z oblasti odívání, ručních prací a údržby oděvů pro potřeby rodiny, žáci si osvojují dovednosti a návyky při práci se dřevem, kovem, jednoduché zednické a zahradnické práce.

Hodinová dotace

- 4 hodiny praxe/týden

1. ročník

- seznámení s šicí dílnou, prádelnou a žehlírnou
- poučení o BOZP
- práce s papírem, šablony, lepení
- vystřihování obrázků z časopisů – klasické oděvy
- malá soutěž – vystřihovánky Anička a Adam
- zjišťování tělesných proporcí, kresba siluet postav
- módní časopisy, ukázky šatníku – dívky a chlapce
- módní přehlídky žáků – podzimní oděvy
- praktická návštěva obchodu s látkami – orientace
- ukázka základních textilních materiálů na konkrétních typech oděvů

Praktická ukázka

- předvedení praktické ukázky – praní, různé programy, teplota vody, prací prostředky
- poučení o BOZP
- ruční přepírání prádla (ponožky, nátělník)
- výroba dárku rodičům – textilní koláž
- ukázka balení dárků – oděvy a textilie
- žehlení – poučení o BOZP
- žehlení ručníků, utěrek, ložního prádla

Ruční šití

- poučení o BOZP
- ukázka šicích nástrojů a pomůcek
- praktické odzkoušení základních stehů (přední, zadní)
- strojové šití – poučení o BOZP
- navlékání nití, ukázka používání, odzkoušení
- zhotovení jednoduchého výrobku (pytlík na bylinky)
- vyšívání – poučení o BOZP
- jednoduché výšivky (jablíčko, sluníčko)
- háčkování – základní prvky
- ukázky prací – náramek, šála pro sněhuláka
- drobné opravy prádla a oděvů
- poučení o BOZP
- přišívání knoflíků, patentků, zipů, zdrhovadel
- drobné opravy oděvů – záplata, dírky, lem
- práce na zahradě – poučení o BOZP
- praktické ukázky, odzkoušení, přehled základního nářadí
- práce v keramické dílně – BOZP
- výroba jednoduchého keramického výrobku

Práce se dřevem

- BOZP
- návštěva truhlářské dílny
- výroba jednoduchého výrobku – samorost
- práce s kovy – BOZP
- práce se stavebnicí Merkur – šrouby, matky, šroubovák, francouzský klíč
- zeleň a pracovní postupy – BOZP
- ukázka využití sekačky trávy a křovinořezu
- praktické práce s motykou a hráběmi

- základy hnojení – BOZP
- pěstování zeleniny, vlastní výpěstek (hrášek)
- péče o květiny, interiérové květiny – zalévání, drobné kypření

Základní domácí nářadí

- ukázky (kladivo, kleště, šroubovák)
- praktické řešení drobných údržbových zásahů v domě – oprava malby, dotažení kliky
- nácvik řešení havarijních situací (unikající plyn, voda, problém s elektřinou (
- zednické práce – poučení o BOZP
- ukázka stavebních materiálů v prodejně stavebnin – písek, cihly, tašky apod.
- práce s lepidly v domácnosti – typy lepidel
- odzkoušení lepení různých materiálů – malá soutěž pro žáky

2. ročník

- opakování obsahu předmětu
- poučení o BOZP
- předvedení šicí dílny žákům 1. ročníku
- vystřihování obrázků z časopisů – moderní oděvy
- vystřihovanky Barbie a Ken – malá soutěž
- měření tělesných proporcí – používání krejčovského metru
- četba módních časopisů – Burda, Praktická žena
- kreslení siluet postav (muž, žena, dítě)
- šatník dívky a chlapce
- módní přehlídka žáků – podzimní oděvy
- praktická návštěva obchodu s látkami – orientace
- pokročilejší třídění textilních materiálů

Praktická ukázka

- opakování praktické ukázky
- praní, různé programy, teplota vody, prací prostředky
- ruční přepírání jemného prádla (spodní prádlo, silonky)
- výroba malého dárků – textilní koláž
- odzkoušení balení dárků – oděvy a textilie
- žehlení – opakování a test BOZP
- žehlení ručníků a utěrek
- žehlení ložního povlečení a ubrusů

Ruční šití

- opakování a test BOZP
- ukázka šicích nástrojů a pomůcek
- praktické odzkoušení pokročilých stehů (smyčkový, řetízkový)
- strojové šití – opakování a test BOZP
- zacišťování švů, přeplátovaný šev
- zhotovení jednoduchého výrobku – (povlak na polštářek)
- vyšívání – opakování a test BOZP
- vyšívání – ozdobné stehy (křížkový, řetízkový (– dečka
- pletení – základní prvky
- pletení – ukázka prací (šála)

Drobné opravy prádla a oděvů

- opakování a test BOZP
- drobné úpravy oděvů – orientace v textilní galanterii
- přišívací knoflíků, patentků, háčků a zipů
- práce na zahradě – opakování a test BOZP, praktické ukázky, odzkoušení, práce se základním nářadím
- práce v keramické dílně – opakování a test BOZP
- výroba keramického výrobku, glazování, burel

Práce se dřevem

- opakování a test BOZP
- návštěva pily v Plumlově
- výroba jednoduchého výrobku – koláž z kulatiny
- práce s kovy – opakování a test BOZP
- práce se stavebnicí Merkur – šrouby, matky, šroubovák, francouzský klíč
- zeleň a pracovní postupy – opakování a test BOZP
- ukázka využití sekačky trávy a křovinořezu
- praktické práce – rytí, okopávání, hrabání
- základy hnojení a opakování a test BOZP
- malá zahrádka – pěstování zeleniny, vlastní výpěstky (hrášek, ředkvičky)
- péče o květiny, interiérové a venkovní květiny – zalévání, hnojení, zaštipování

Základní domácí nářadí

- opakování (kladivo, kleště, šroubovák)
- praktické řešení drobných údržbových zásahů v domě – oprava malby, dotažení šroubku)
- nácvik řešení havarijních situací (unikající plyn, voda, problém s elektřinou)
- zednické práce – opakování a test BOZP
- ukázka stavebních materiálů v prodejně stavebnin – písek, cihly, dlažba apod.
- práce s lepidly v domácnosti – přilepení fotografií do alba
- odzkoušení lepení různých materiálů – malá soutěž pro žáky

4.8.8 Výchova k práci a zaměstnanosti

Charakteristika průřezového tématu

Základním cílem průřezového tématu Výchovy k práci a zaměstnanosti je v obecné rovině seznámení žáků s orientací na trhu práce a příprava takového absolventa, který si osvojil návyky a pracovní postupy využívané v každodenním životě i v budoucím pracovním uplatnění a chápe význam práce v životě člověka.

Průřezové téma doplňuje znalosti a dovednosti žáka získané v praktické složce vzdělávání o poznatky a dovednosti související s jeho uplatněním ve světě práce a při uplatňování pracovních práv.

Přínos průřezového tématu k naplňování cílů vzdělávání

- přispívá k uvědomění si důležitosti celoživotního učení a motivaci pro zapojení do pracovního života
- rozvíjí schopnost vyhledávat, posoudit, hodnotit a využívat informace o profesních příležitostech
- podporuje uplatnění osobních předpokladů při zapojení do pracovního procesu
- učí orientovat se ve světě práce, seznamovat se s alternativami pracovního uplatnění
- zdokonaluje verbální komunikaci při jednání na úřadech a při hledání zaměstnání
- seznamuje s pracovněprávními vztahy

Tematický celek svět práce

- hlavní oblasti světa práce
- charakteristické znaky práce a jejich aplikace na možnosti pracovního uplatnění (pracovní činnosti, pracovní prostředky, pracoviště, pracovní doba, bezpečnost a ochrana zdraví při práci)
- trh práce a jeho ukazatele, požadavky zaměstnavatelů
- problémy s nezaměstnaností, získávání informací při hledání zaměstnání – práce s informacemi